

EBA/GL/2021/16

---

16 grudnia 2021 r.

Wytyczne

---

w sprawie charakterystyki podejścia opartego na analizie ryzyka do nadzoru AML/CFT oraz działań, jakie należy podjąć przy prowadzeniu nadzoru z uwzględnieniem ryzyka zgodnie z art. 48 ust. 10 dyrektywy (UE) 2015/849 (zmieniające wspólne wytyczne ESAs/2016/72)

Wytyczne w sprawie nadzoru opartego na analizie ryzyka

1. Zgodność i obowiązki sprawozdawcze

Status niniejszych wytycznych

1. Niniejszy dokument zawiera wytyczne wydane na podstawie art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010¹. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 właściwe organy i instytucje finansowe muszą dołożyć wszelkich starań, aby zastosować się do tych wytycznych.
2. W wytycznych określono stanowisko EUNB w sprawie właściwych praktyk nadzorczych w ramach Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego lub sposobu, w jaki należy stosować prawo unijne w danym obszarze. Właściwe organy określone w art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, do których wytyczne mają zastosowanie, powinny stosować się do wytycznych poprzez odpowiednie włączenie ich do swoich praktyk (np. poprzez dostosowanie swoich ram prawnych lub procesów nadzoru), również jeżeli wytyczne są skierowane przede wszystkim do instytucji.

Wymogi sprawozdawcze

3. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 w terminie do 06.06.2022 właściwe organy mają obowiązek powiadomić EUNB, że stosują się lub zamierzają zastosować się do niniejszych wytycznych, albo podać powody niestosowania się do nich. W razie nieprzekazania tej informacji w tym terminie EUNB uzna, że właściwe organy nie stosują się do niniejszych wytycznych. Powiadomienia należy przekazać poprzez przesłanie formularza dostępnego na stronie internetowej EUNB pod numerem referencyjnym „EBA/GL/2021/16”. Powiadomienia powinny przekazać osoby odpowiednio upoważnione do informowania o stosowaniu się do wytycznych w imieniu właściwego organu. Do EUNB należy także zgłaszać wszelkie zmiany dotyczące stosowania się do wytycznych.
4. Powiadomienia zostaną opublikowane na stronie internetowej EUNB zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010

---

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego), zmiany decyzji nr 716/2009/WE oraz uchylecia decyzji Komisji 2009/78/WE (Dz.U. L 331 z 15.12.2010, s. 12).

2. Przedmiot, zakres stosowania i definicje

Przedmiot

5. Zgodnie z art. 48 ust. 10 dyrektywy (UE) 2015/849² w niniejszych wytycznych przedstawiono charakterystykę podejścia opartego na analizie ryzyka do nadzoru AML/CFT oraz działania, jakie właściwe organy powinny podjąć przy prowadzeniu nadzoru AML/CFT z uwzględnieniem ryzyka.

Zakres stosowania

6. Właściwe organy powinny stosować niniejsze wytyczne przy projektowaniu, wdrażaniu, zmienianiu i ulepszaniu własnego modelu nadzoru opartego na analizie ryzyka (model RBS) w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu.

Adresaci

7. Niniejsze wytyczne skierowane są do właściwych organów określonych w art. 4 pkt 2 ppkt (iii) rozporządzenia (UE) nr 1093/2010.

Definicje

8. O ile nie określono inaczej, terminy stosowane i zdefiniowane w dyrektywie (UE) 2015/849 mają takie samo znaczenie w niniejszych wytycznych. Ponadto do celów niniejszych wytycznych stosuje się następujące definicje:

Czynniki ryzyka ML/TF	oznaczają zmienne, które pojedynczo lub łącznie mogą zwiększać lub zmniejszać ryzyko ML/TF.
Deklaracje do celów nadzoruc AML/CFT	oznaczają odpowiedź na wniosek regularny lub wniosek <i>ad hoc</i> o przekazanie danych lub informacji jakościowych lub ilościowych dotyczących głównych wskaźników ryzyka ML/TF, kierowany przez właściwe organy do podmiotów objętych oceną
De-risking	oznacza odmowę nawiązania lub decyzję o zakończeniu stosunków gospodarczych z klientami indywidualnymi lub kategoriami klientów kojarzonymi z wyższym poziomem ryzyka

---

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

	ML/TF, bądź odmowę przeprowadzenia transakcji o podwyższonym ryzyku ML/TF.
Inspekcja <i>ad hoc</i>	oznacza przegląd przeprowadzany w związku z konkretnym zdarzeniem lub ryzykiem ML/TF.
Inspekcja następcza	oznacza przegląd służący ocenie, czy podczas poprzedniej inspekcji lub poprzedniego przeglądu wyeliminowano słabości w systemach i środkach kontroli AML/CFT podmiotu objętego oceną.
Inspekcja problemowa	oznacza przegląd kilku podmiotów objętych oceną, który skupia się na jednym konkretnym aspekcie lub kilku wybranych aspektach systemów i środków kontroli AML/CFT tych podmiotów.
Klaster	oznacza co najmniej dwie instytucje kredytowe lub instytucje finansowe z danego sektora posiadające podobne cechy i wykazujące ekspozycję na ryzyko ML/TF na tym samym poziomie.
Model RBS	odnosi się do całego zestawu procedur, procesów i mechanizmów, które właściwe organy stosują w celu wykonywania swoich uprawnień nadzorczych AML/CFT w sposób proporcjonalny do stwierdzonych ryzyk ML/TF.
Narzędzia nadzoru	oznaczają wszystkie środki nadzoru, jakie właściwe organy mogą zastosować w celu zapewnienia wykonania przez podmioty objęte oceną ich obowiązków w zakresie AML/CFT.
Nowe ryzyko	oznacza ryzyko, które nigdy wcześniej nie zostało stwierdzone, lub dotychczasowe ryzyko, które znacząco wzrosło.
Pełna kontrola na miejscu	oznacza kompleksowy przegląd wszystkich systemów i środków kontroli AML/CFT wdrożonych przez podmioty objęte oceną lub ich linie biznesowe, który odbywa się w obiektach podmiotu objętego oceną.
Podejście oparte na analizie ryzyka (RBA)	oznacza podejście, w ramach którego właściwe organy i podmioty objęte oceną stwierdzają, oceniają i rozumieją ryzyka ML/TF, na które narażone są podmioty objęte oceną, oraz podejmują działania AML/CFT proporcjonalne do rozpoznanego ryzyka.
Podmiot objęty oceną	oznacza instytucję kredytową, instytucję finansową lub klaster, sklasyfikowane według kryteriów określonych przez właściwe organy.
Profil ryzyka	odnosi się do wszystkich cech ryzyka ML/TF związanego z podmiotem objętym oceną lub danym sektorem/podsektorem, w tym do rodzaju i poziomu ryzyka.

Przegląd zdalny	oznacza kompleksowy przegląd strategii i procedur AML/CFT podmiotów objętych oceną, który nie odbywa się w obiektach podmiotu objętego oceną.
Ryzyko ML/TF	oznacza prawdopodobieństwo i skutki wystąpienia ryzyka ML/TF.
Ryzyko szczątkowe	oznacza poziom ryzyka, jakie pozostaje po zastosowaniu systemów i środków kontroli AML/CFT w celu wyeliminowania typowego ryzyka.
Typowe ryzyko	odnosi się do poziomu ryzyka ML/TF występującego w podmiocie objętym oceną lub w danym sektorze przed zastosowaniem środków ograniczających ryzyko.
Zagrożenie	oznacza potencjalną szkodę wyrządzoną przez przestępców, terrorystów lub grupy terrorystyczne i ich wspólników wskutek działań związanych z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu dokonywanych przez nich w przeszłości, obecnie lub w przyszłości..

3. Wdrożenie

Data rozpoczęcia stosowania

9. Niniejsze wytyczne będą miały zastosowanie po upływie trzech miesięcy od ich opublikowania we wszystkich językach urzędowych UE [04.07.2022].

Uchylenie poprzednich wytycznych

10. Z dniem wejścia w życie niniejszych wytycznych uchyla się następujące wytyczne:

Wspólne wytyczne w sprawie charakterystyki podejścia opartego na analizie ryzyka w odniesieniu do przeciwdziałania praniu pieniędzy i nadzoru nad finansowaniem terroryzmu oraz kroków, jakie należy podjąć w przypadku prowadzenia nadzoru z uwzględnieniem ryzyka (ESAs/2016/72).

4. Wytyczne

4.1 Wdrożenie modelu RBS

4.1.1 Uwagi ogólne

11. Właściwe organy powinny wykonać następujące cztery działania, będące częścią skutecznego modelu RBS w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu:
  - a) etap 1 – określenie czynników ryzyka ML/TF,
  - b) etap 2 – ocena ryzyka,
  - c) etap 3 – nadzór AML/CFT, oraz
  - d) etap 4 – monitorowanie i przegląd modelu RBS.
12. Właściwe organy powinny mieć na uwadze, że nadzór oparty na analizie ryzyka nie jest działaniem jednorazowym, lecz procesem o charakterze ciągłym i cyklicznym.
13. Właściwe organy powinny zastosować uwagi ogólne zawarte w pkt 11 i 12 niniejszych wytycznych w odniesieniu do całego modelu RBS.

4.1.2 Proporcjonalność

14. Właściwe organy powinny kierować się zasadą proporcjonalności nadzoru w odniesieniu do podmiotów objętych oceną do celów AML/CFT. Zakres poszukiwanych informacji oraz częstotliwość i intensywność kontaktów organów nadzorczych z podmiotem objętym oceną powinny być współmierne do stwierdzonego ryzyka ML/TF.
15. Właściwe organy powinny uznać, że wielkość lub znaczenie systemowe podmiotu objętego oceną nie musi samo w sobie świadczyć o stopniu narażenia na ryzyko ML/TF; małe instytucje kredytowe lub instytucje finansowe, które nie mają znaczenia systemowego, mogą mimo to cechować się wysokim ryzykiem ML/TF.

4.1.3 Podmioty objęte oceną

16. Właściwe organy powinny zidentyfikować instytucje kredytowe lub finansowe z poszczególnych sektorów wykazujące wystarczającą liczbę podobnych cech, aby uzasadnić ich zaklasyfikowanie do tego samego klastra. Takie wspólne cechy powinny obejmować m.in. ten sam poziom ryzyka, na jakie podmioty te są narażone, w tym ich wielkość, charakter prowadzonej działalności, rodzaj obsługiwanych klientów, obszar geograficzny działalności oraz kanały dostaw. W przypadku klastra instytucji kredytowych lub finansowych proces RBS można

przeprowadzić zbiorczo na poziomie klastra, nie zaś na poziomie poszczególnych instytucji do niego należących.

17. W celu zidentyfikowania instytucji kredytowych lub finansowych, które mogą należeć do tego samego klastra, właściwe organy powinny uwzględnić model biznesowy tych instytucji, sektorową ocenę ryzyka, ocenę ryzyka poszczególnych instytucji kredytowych lub finansowych, a także inne odpowiednie źródła informacji wskazane w pkt 30 i 31 niniejszych wytycznych, w tym informacji zgromadzonych w wyniku działalności nadzorczej.
18. Właściwe organy powinny rozważyć, czy instytucje kredytowe lub finansowe należące do tego samego sektora i wchodzące w skład tej samej krajowej grupy finansowej należy traktować jako jeden „podmiot objęty oceną”.
19. W przypadku gdy właściwy organ wie lub ma uzasadnione podstawy, by podejrzewać, że ryzyko związane z pojedynczą instytucją kredytową lub finansową z danego klastra znacznie odbiega od ryzyka związanego z innymi instytucjami do niego należącymi, taką instytucję należy usunąć z klastra i poddać ocenie indywidualnej lub w ramach innego klastra instytucji kredytowych lub finansowych, które są narażone na podobny poziom ryzyka ML/TF. Usunięcie z klastra powinno nastąpić między innymi w przypadku, gdy beneficjentami rzeczywistymi instytucji kredytowej lub finansowej są osoby fizyczne, których uczciwość budzi wątpliwość z powodu zastrzeżeń związanych z ML/TF, stwierdzonych zgodnie ze wspólnymi wytycznymi ESMA i EUNB dotyczącymi oceny odpowiedniości członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje³, lub z uwagi na stwierdzoną zgodnie z wytycznymi EUNB w sprawie zarządzania wewnętrznego⁴ niedostateczność ram kontroli wewnętrznej instytucji kredytowej lub finansowej, co ma wpływ na ocenę ryzyka szacunkowego danej instytucji, bądź z uwagi na fakt, że instytucja kredytowa lub finansowa istotnie zmieniła swoje produkty lub usługi albo połączyła takie zmiany ze zmianami kanałów dostaw, bazy klientów lub poszczególnych obszarów geograficznych, na których usługi lub produkty są dostarczane.

4.1.4 Współpraca

20. Właściwe organy powinny prowadzić współpracę i wymianę wszystkich istotnych informacji między sobą oraz z innymi zainteresowanymi stronami, w tym organami nadzoru ostrożnościowego, jednostkami analityki finansowej, organami podatkowymi, organami ścigania, organami sądowymi oraz organami nadzoru AML/CFT z państw trzecich, aby zapewnić skuteczny nadzór AML/CFT nad podmiotami objętymi oceną. Wszystkie istotne informacje należy udostępniać niezwłocznie. W przypadku gdy podmioty objęte prowadzą działalność transgraniczną, tego rodzaju współpraca powinna objąć właściwe organy z innych państw członkowskich i, w stosownych przypadkach, również z państw trzecich.

---

³ Wspólne wytyczne ESMA i EUNB w sprawie oceny odpowiedniości członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje, [EBA/GL/2021/06](#).

⁴ Wytyczne EUNB w sprawie zarządzania wewnętrznego, [EBA/GL/2021/05](#).

21. W celu zapewnienia skutecznej współpracy i wymiany informacji właściwe organy powinny wykorzystywać wszelkie dostępne środki i narzędzia współpracy i koordynacji, w tym te, które mają obowiązek wprowadzić zgodnie z dyrektywą (UE) 2015/849. Właściwe organy powinny zapewnić niezawodność i ciągłość tych środków i narzędzi w celu zminimalizowania ryzyka powstania „pustki informacyjnej”. Właściwe organy powinny w szczególności zwrócić uwagę na wspólne wytyczne Europejskich Urzędów Nadzoru dotyczące współpracy i wymiany informacji na potrzeby dyrektywy (UE) 2015/849 między właściwymi organami nadzorującymi instytucje kredytowe i finansowe⁵, wytyczne EUNB dotyczące współpracy i wymiany informacji między organami nadzoru ostrożnościowego, organami nadzoru AML/CFT oraz jednostkami analityki finansowej na podstawie dyrektywy (UE) 2019/878⁶ oraz wielostronne porozumienie między Europejskim Bankiem Centralnym a właściwymi organami krajowymi na podstawie art. 57a ust. 2 lit. b) dyrektywy (UE) 2015/849⁷.
22. Właściwe organy powinny uwzględnić zakres i cel swojej współpracy i wymiany informacji z innymi zainteresowanymi stronami, aby ustalić najskuteczniejszy sposób prowadzenia takiej współpracy, gdyż to samo podejście nie musi się sprawdzać w każdym przypadku. Może to oznaczać konieczność częstszej współpracy i wymiany informacji z innymi właściwymi organami i organami nadzoru ostrożnościowego, które są zaangażowane w nadzór nad tym samym podmiotem objętym oceną, niż z jednostkami analityki finansowej, organami podatkowymi i organami ścigania.
23. Prowadząc współpracę i wymianę informacji z innymi zainteresowanymi stronami, w tym organami ścigania, organami podatkowymi oraz innymi organami lub agencjami, właściwe organy powinny czynić to w zakresie dopuszczonym przepisami prawa krajowego. Właściwe organy powinny dążyć do wymiany informacji z lokalnymi organami podatkowymi na temat różnych przestępstw podatkowych i mechanizmów podatkowych, aby móc ocenić wyniki z tego tytułu ryzyko prania pieniędzy, na które mogą być narażone podmioty objęte oceną lub sektory. Właściwe organy mogą również udostępniać sobie informacje o ewentualnych działaniach prewencyjnych w tym zakresie.

4.2 Etap 1 – określenie czynników ryzyka i czynników ograniczających

4.2.1 Uwagi ogólne

---

⁵ Wspólne wytyczne dotyczące współpracy i wymiany informacji na potrzeby dyrektywy (UE) 2015/849 między właściwymi organami nadzorującymi instytucje kredytowe i finansowe, „Wytyczne dotyczące kolegów ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu”, [JC 2019 81](#).

⁶ [Wytyczne EUNB w sprawie współpracy i wymiany informacji między organami nadzoru ostrożnościowego, organami nadzoru AML/CFT oraz jednostkami analityki finansowej na podstawie art. 117 ust. 6 dyrektywy 2013/36/UE](#), grudzień 2021 r.

⁷ [Wielostronna umowa](#) między Europejskim Bankiem Centralnym a właściwymi organami krajowymi zgodnie z art. 57a ust. 2 lit. b) dyrektywy (UE) 2015/849.

24. Właściwe organy powinny identyfikować i zrozumieć czynniki ryzyka mające wpływ na ekspozycję poszczególnych sektorów i podmiotów objętych oceną na ryzyko ML/TF. W tym celu właściwe organy powinny korzystać z różnych źródeł informacji określonych w wytycznej nr 4.2.2, a w stosownych przypadkach również aktywnie współpracować z sektorem i innymi właściwymi organami, zgodnie z wytycznymi nr 4.1.4 i 4.4.9.
25. Przy określaniu czynników ryzyka ML/TF właściwe organy powinny korzystać z wytycznych EUNB na podstawie art. 17 i 18 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849 dotyczącymi środków należytej staranności wobec klienta oraz czynników, które instytucje kredytowe i finansowe powinny uwzględnić przy ocenie ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z indywidualnymi stosunkami gospodarczymi i transakcjami sporadycznymi⁸.
26. W przypadku gdy podmioty objęte oceną są klastrami, właściwe organy powinny określić istotne czynniki na podstawie czynników wymienionych w pkt 44 i 45, aby scharakteryzować klaster jako całość. Powinno to umożliwić właściwym organom uzasadnienie ich decyzji o profilu ryzyka, który przypisują do danego klastra. Właściwe organy powinny również wziąć pod uwagę wyniki wcześniejszych działań nadzorczych w odniesieniu do podmiotów objętych oceną, które wchodzą w skład klastra.
27. Jeśli podmiot objęty oceną jest nadzorowany przez więcej niż jeden właściwy organ w jednym państwie członkowskim, organy te powinny współpracować i udostępniać sobie nawzajem informacje o tym podmiocie, aby wypracować wspólne zrozumienie jego ekspozycji na ryzyko.
28. Zakres i rodzaj informacji poszukiwanych przez właściwe organy w celu określenia ryzyka i czynników je ograniczających powinny być proporcjonalne do charakteru i skali (o ile są znane) działalności gospodarczej podmiotów objętych oceną. Należy również uwzględnić profil ryzyka podmiotu objętego oceną określony na podstawie ewentualnych wcześniejszych ocen ryzyka, a także kontekst, w jakim podmiot ten prowadzi działalność, m.in. charakter sektora, do którego należy. Właściwe organy powinny rozważyć określenie:
- a) jakich informacji będą zawsze żądały od podmiotów objętych oceną oraz jakich podobnych informacji będą żądały w odniesieniu do porównywalnych podmiotów objętych oceną,
  - b) gdzie i w jaki sposób uzyskają takie informacje; oraz
  - c) jaki rodzaj informacji spowoduje wystosowanie wniosku o udzielenie bardziej szczegółowych informacji.

4.2.2 Źródła informacji

---

⁸ EUNB, Wytyczne na podstawie art. 17 i art. 18 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849 dotyczące środków należytej staranności wobec klienta oraz czynników, które instytucje kredytowe i finansowe powinny uwzględnić przy ocenie ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z indywidualnymi stosunkami gospodarczymi i transakcjami sporadycznymi („Wytyczne w sprawie czynników ryzyka ML/TF”), [EBA/GL/2021/02](#).

29. Właściwe organy powinny określić czynniki ryzyka w odniesieniu do sektorów, podsektorów w stosownych przypadkach oraz podmiotów objętych oceną na podstawie informacji pochodzących z różnych źródeł. Właściwe organy powinny określić rodzaj i liczbę takich źródeł z uwzględnieniem ryzyka. Właściwe organy powinny zapewnić sobie dostęp do odpowiednich źródeł informacji, a w stosownych przypadkach podjąć działania w celu ich udoskonalenia. Właściwe organy powinny również zapewnić wdrożenie u siebie procesów i procedur gromadzenia niezbędnych danych.

30. Źródła informacji, które właściwe organy powinny zawsze brać pod uwagę, obejmują:

- e) ponadnarodową ocenę ryzyka Komisji Europejskiej opublikowaną zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy (UE) 2015/849,
- f) opinię EUNB w sprawie ryzyka ML/TF mającego wpływ na sektor finansowy Unii, opublikowaną zgodnie z art. 6 ust. 5 dyrektywy (UE) 2015/849,
- g) krajową ocenę ryzyka państwa członkowskiego i innych państw członkowskich, o której mowa w art. 7 ust. 1 dyrektywy (UE) 2015/849,
- h) akty delegowane przyjęte przez Komisję Europejską, o których mowa w art. 9 ust. 2 dyrektywy (UE) 2015/849,
- i) rządy krajowe i rządy innych państw,
- j) wyniki przeprowadzonych przez EUNB ocen ryzyka, o których mowa w art. 9a rozporządzenia (UE) nr 1093/2010,
- k) inne właściwe organy,
- l) organy nadzoru AML/CFT z państw trzecich,
- m) organy nadzoru odpowiedzialne za nadzór nad przestrzeganiem przez podmioty objęte oceną wymogów ostrożnościowych, w tym właściwe organy określone w art. 4 pkt 2 ppkt (i) i (viii) rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, art. 4 pkt 2 ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1094/2010 oraz art. 4 pkt 3 ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1095/2010,
- n) jednostki analityki finansowej,
- o) organy ścigania, o ile nie są wyłączone na mocy obowiązujących przepisów prawa,
- p) organy podatkowe, o ile nie są wyłączone na mocy obowiązujących przepisów prawa,
- q) kolegia ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu ustanowione zgodnie ze wspólnymi wytycznymi Europejskich Urzędów Nadzoru dotyczącymi współpracy i wymiany informacji na potrzeby dyrektywy (UE) 2015/849 między właściwymi organami nadzorującymi instytucje kredytowe i finansowe („wytyczne dotyczące kolegiów ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu”)⁹,

---

⁹ Wspólne wytyczne dotyczące współpracy i wymiany informacji na potrzeby dyrektywy (UE) 2015/849 między właściwymi organami nadzorującymi instytucje kredytowe i finansowe (JC 2019 81).

o ile zostały ustanowione.

31. Inne źródła informacji, z których właściwe organy również powinny korzystać, to:

- a) centralna baza danych EUNB do celów nadzoru AML/CFT, o której mowa w art. 9a ust. 1 i 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, w przypadku gdy informacje są udostępniane właściwemu organowi,
- b) kolegia organów nadzoru ostrożnościowego ustanowione zgodnie z art. 51 lub 116 dyrektywy (UE) 2019/878 oraz rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/99 z dnia 16 października 2015 r. dotyczącym zasad operacyjnego funkcjonowania kolegiów organów nadzoru, a także rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2016/98 z dnia 16 października 2015 r. dotyczącym ogólnych warunków funkcjonowania kolegiów organów nadzoru, o ile zostały ustanowione,
- c) informacje od organizacji branżowych, w tym gromadzone w ramach partnerstw publiczno-prywatnych, o ile są dostępne, takie jak typologie i informacje na temat nowych ryzyk,
- d) informacje od społeczeństwa obywatelskiego, takie jak wskaźniki postrzegania korupcji,
- e) informacje od międzynarodowych lub ponadnarodowych organów normalizacyjnych, takie jak wzajemna ocena krajowych systemów AML/CFT, systemów antykorupcyjnych i podatkowych,
- f) informacje z wiarygodnych, rzetelnych i ogólnodostępnych źródeł, takie jak artykuły w renomowanej prasie,
- g) informacje od renomowanych organizacji handlowych, takie jak sprawozdania z oceny ryzyka lub analizy,
- h) zgłoszenia sygnalistów,
- i) informacje od instytucji akademickich lub
- j) sprawozdania audytorów zewnętrznych dotyczące podmiotu objętego oceną, o ile są dostępne.

4.2.3 Krajowe czynniki ryzyka

32. Właściwe organy powinny dysponować odpowiednią wiedzą i świadomością w zakresie rodzajów ryzyka ML/TF stwierdzonych na poziomie krajowym, aby ustalić czynniki takiego ryzyka związane z działalnością krajową podmiotów objętych oceną i w ramach sektorów.

33. W tym kontekście i na podstawie źródeł opisanych w pkt 30 i 31 właściwe organy powinny uzyskać wiedzę m.in. na temat:

- a) rodzaju, typologii i skali prania pieniędzy związanego z przestępstwami źródłowymi, w tym m.in. przestępstwami podatkowymi, popełnianymi w danym kraju,

- b) skali prania dochodów pochodzących z przestępstw źródłowych, w tym m.in. przestępstw podatkowych, popełnianych za granicą,
- c) rodzaju, typologii i skali finansowania terroryzmu oraz skali i poziomu wsparcia działalności terrorystycznej i grup terrorystycznych w danym kraju,
- d) odpowiednich typologii ML/TF określonych przez jednostkę analityki finansowej i inne organy publiczne lub odpowiednie i wiarygodne podmioty prywatne.

4.2.4 Zagraniczne czynniki ryzyka

34. W przypadku gdy podmiot objęty oceną lub cały sektor utrzymuje bliskie powiązania z innymi państwami członkowskimi lub państwami trzecimi w taki sposób, że jest narażony na ryzyko ML/TF związane z tymi państwami, właściwe organy powinny określić takie ryzyko. Bliskie powiązania obejmują przypadki, gdy:
- a) podmiot objęty oceną utrzymuje bliskie stosunki gospodarcze z klientami z innych państw członkowskich lub państw trzecich,
  - b) beneficjent rzeczywisty klienta podmiotu objętego oceną pochodzi z innych państw członkowskich lub państw trzecich,
  - c) podmiot objęty oceną przeprowadza znaczną liczbę transakcji sporadycznych z innymi państwami członkowskimi lub państwami trzecimi,
  - d) podmiot objęty oceną utrzymuje bliskie stosunki gospodarcze z kontrahentami mającymi siedzibę w innych państwach członkowskich lub państwach trzecich,
  - e) podmiot objęty oceną wchodzi w skład grupy finansowej mającej siedzibę w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim,
  - f) beneficjenci rzeczywisci podmiotu objętego oceną mają siedzibę w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim,
  - g) w skład organu zarządzającego podmiotem objętym oceną wchodzi osoby fizyczne z innego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego oraz
  - h) podmiot objęty oceną ma inne istotne powiązania z innym państwem członkowskim lub państwem trzecim, co oznacza, że jest narażony na ryzyko ML/TF związane z tym państwem.
35. Właściwe organy powinny podjąć odpowiednie działania w celu uzyskania i aktualizowania na bieżąco wiedzy, świadomości i zrozumienia ryzyka ML/TF związanego z tymi państwami członkowskimi lub państwami trzecimi, które może wpływać na działania prowadzone przez podmioty objęte oceną. W tym celu właściwe organy powinny określić czynniki ryzyka zgodnie

z wytycznymi EUNB dotyczącymi czynników ryzyka AML/CFT¹⁰ oraz te opisane w pkt 33 i 34 powyżej w odniesieniu do każdego z tych państw członkowskich lub państw trzecich.

36. Wskazując państwa trzecie mające strategiczne braki w krajowych systemach AML/CFT, które stanowią znaczące zagrożenie dla systemu finansowego Unii Europejskiej, właściwe organy powinny uwzględniać akty delegowane przyjęte przez Komisję Europejską zgodnie z art. 9 ust. 2 dyrektywy (UE) 2015/849, jak również publiczne oświadczenia wydane przez właściwe międzynarodowe organy normalizacyjne, w tym Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF), działający przy Radzie Europejskiej Komitet Ekspertów ds. Oceny Środków Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu (MONEYVAL) lub inne regionalne odpowiedniki FATF (RSRB).

4.2.5 Sektorowe czynniki ryzyka ML/TF

37. Właściwe organy powinny dobrze znać czynniki ryzyka, które są istotne dla wszystkich sektorów podlegających ich nadzorowi. W celu określenia czynników ryzyka dla poszczególnych sektorów właściwe organy powinny w pierwszej kolejności określić, które sektory podlegają ich nadzorowi. Aby uzyskać informacje na temat sektorów, właściwe organy powinny zastosować kategorie podmiotów zobowiązanych wymienione w dyrektywie (UE) 2015/849, którymi są instytucje kredytowe, kredytodawcy (inni niż instytucje kredytowe, na przykład dostawcy kredytu konsumenckiego, faktoringu, leasingu, kredytu hipotecznego i kredytu komercyjnego), zakłady ubezpieczeń na życie, pośrednicy w zakresie ubezpieczeń na życie, instytucje pieniądza elektronicznego, instytucje płatnicze, kantory wymiany walut, przedsiębiorstwa inwestycyjne i przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania.
38. W zależności od wielkości sektora i charakteru wchodzących w jego skład podmiotów objętych oceną właściwe organy powinny uwzględnić podział sektorów na podsektory. Może to być konieczne, gdy wchodzące w skład sektora podmioty objęte oceną bardzo różnią się, a znaczna ich część posiada podobne cechy i modele biznesowe, które odróżniają je od reszty sektora. Podobne cechy obejmują w szczególności rodzaj oferowanych produktów i usług, wykorzystywane kanały dostaw oraz rodzaj obsługiwanych klientów. Do podsektorów instytucji płatniczych, instytucji kredytowych i przedsiębiorstw inwestycyjnych można zaliczyć odpowiednio podmioty świadczące usługi przekazu pieniężnego, banki prywatne i firmy maklerskie. Aby uzyskać informacje na temat sektorów i podsektorów oraz ich cech

---

¹⁰ EUNB, Wytyczne na podstawie art. 17 i art. 18 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849 dotyczących środków należytej staranności wobec klienta oraz czynników, które instytucje kredytowe i finansowe powinny uwzględnić podczas oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z indywidualnymi stosunkami gospodarczymi i transakcjami sporadycznymi („wytyczne w sprawie czynników ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu”) uchylające i zastępujące wytyczne JC/2017/37, [EBA/GL/2021/02](#).

charakterystycznych, właściwe organy powinny zapoznać się z treścią tytułu II wytycznych EUNB w sprawie czynników ryzyka AML/CFT¹¹.

39. Właściwe organy powinny zrozumieć, w jaki sposób zorganizowany jest każdy sektor i podsektor oraz jakie są czynniki ryzyka związane ze wspólnymi cechami, takimi jak rodzaj oferowanych produktów i usług, wykorzystywane kanały dostaw oraz rodzaj obsługiwanych klientów. Wiedza o czynnikach ryzyka w sektorach i podsektorach powinna opierać się na:
- ogólnym ujęciu wszystkich istotnych informacji związanych z podmiotem objętym oceną z danego sektora lub podsektora, określonych w pkt 44 i 45 niniejszych wytycznych, w celu ustalenia cech wspólnych w każdym sektorze i podsektorze jako całości oraz
  - istotnych informacjach dotyczących sektorów i podsektorów, określonych w pkt 41 niniejszych wytycznych.

4.2.6 Rodzaj informacji niezbędnych do ustalenia czynników ryzyka

a. Informacje o sektorach

40. Właściwe organy powinny zgromadzić wystarczające, istotne i rzetelne informacje ze źródeł opisanych w pkt 30 i 31, aby w stosownych przypadkach uzyskać ogólne zrozumienie czynników typowego ryzyka oraz czynników ograniczających to ryzyko w danym sektorze i podsektorze.
41. Aby dobrze zrozumieć czynniki typowego ryzyka występujące w poszczególnych sektorach i podsektorach, właściwe organy powinny uzyskać informacje obejmujące w szczególności:
- zagregowane informacje o wielkości, zakresie działalności i złożoności sektora,
  - charakter modeli biznesowych w sektorze,
  - ogólne informacje na temat rodzaju produktów, usług, klientów i kanałów dostaw wykorzystywanych w danym sektorze lub podsektorze oraz ich profili ryzyka, jeżeli są znane,
  - informacje o aktualnych i nowych ryzykach związanych z sektorem lub podsektorem w ujęciu krajowym i międzynarodowym, w tym informacje mogące wskazywać, że dany sektor lub podsektor może być narażony na zwiększone ryzyko ML/TF wskutek zastosowania praktyk de-riskingu do takiego sektora lub podsektora przez inne sektory,
  - informacje o głównych ryzykach ML/TF mających wpływ na rynek wewnętrzny,
  - wpływ działalności transgranicznej w danym sektorze lub podsektorze,

---

¹¹ EUNB, Wytyczne na podstawie art. 17 i art. 18 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849 dotyczące środków należytej staranności wobec klienta oraz czynników, które instytucje kredytowe i finansowe powinny uwzględnić przy ocenie ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z indywidualnymi stosunkami gospodarczymi i transakcjami sporadycznymi („Wytyczne w sprawie czynników ryzyka ML/TF”), [EBA/GL/2021/02](#), [EBA/GL/2021/02](#).

- i) narażenie danego sektora lub podsektora na zagrożenia pojawiające się w kontekście globalnym,
- j) raporty o zagrożeniach, alerty i typologie zagrożeń pochodzące od jednostek analityki finansowej i innych właściwych organów państwowych w stosownych przypadkach,
- k) wytyczne publikowane przez inne właściwe organy lub międzynarodowe organy normalizacyjne.

42. Informacje opisane powyżej mogą również wpływać na postrzeganie przez właściwe organy czynników ryzyka na poziomie poszczególnych podmiotów objętych oceną i odwrotnie.

b. Informacje o podmiotach objętych oceną

43. Na podstawie sektorowej oceny ryzyka właściwe organy powinny zgromadzić wystarczające, istotne i rzetelne informacje ze źródeł opisanych w pkt 30 i 31, aby uzyskać ogólną wiedzę o czynnikach typowego ryzyka oraz, w miarę możliwości, czynników ryzyka szczytkowego podmiotów objętych oceną.

44. Aby uzyskać rzetelną wiedzę o czynnikach typowego ryzyka mających zastosowanie do podmiotów objętych oceną, właściwe organy powinny gromadzić informacje z różnych źródeł, w szczególności dotyczące:

- a) struktury własnościowej i korporacyjnej podmiotów objętych oceną, z uwzględnieniem tego, czy podmiotem objętym oceną jest zagraniczna czy krajowa instytucja kredytowa lub finansowa, spółka dominująca, spółka zależna, oddział lub podmiot innego rodzaju, jak również stopnia złożoności i przejrzystości jego organizacji i struktury,
- b) reputacji i uczciwości kadry kierowniczej wyższego szczebla, członków organu zarządzającego i znaczących udziałowców,
- c) charakteru i złożoności oferowanych produktów i usług oraz rodzaju działalności i przeprowadzanych transakcji,
- d) wykorzystywanych kanałów dostaw, w tym kanałów świadczenia usług bez kontaktu bezpośredniego oraz korzystania z agentów lub pośredników,
- e) rodzaju klientów obsługiwanych przez podmiot objęty oceną oraz poziomu ryzyka związanego z obsługiwаныmi klientami, w tym będącymi osobami zajmującymi eksponowane stanowiska polityczne oraz uznanymi za stwarzające podwyższone ryzyko ML/TF zgodnie z metodyką oceny ryzyka stosowaną przez podmiot objęty oceną,

- f) zakresu geograficznego działalności gospodarczej, w szczególności jeśli jest prowadzona w państwach trzecich wysokiego ryzyka¹², a w stosownych przypadkach również w państwach pochodzenia lub siedziby znacznej części klientów podmiotu objętego oceną, jak również powiązań geograficznych znaczących udziałowców lub beneficjentów rzeczywistych,
  - g) udzielania zezwoleń, licencji lub paszportów przez podmiot objęty oceną.
45. Aby uzyskać rzetelną wiedzę o czynnikach ryzyka szczątkowego, na które narażone są podmioty objęte oceną, właściwe organy powinny gromadzić informacje z różnych źródeł, w szczególności informacje dotyczące:
- a) adekwatności środków ograniczających ryzyko wprowadzanych przez podmiot objęty oceną, a w szczególności informacje
    - i) dotyczące adekwatności ram zarządzania ryzykiem, w tym zarządzania ryzykiem ML/TF,
    - ii) ze sprawozdań z funkcji kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego w stosownych przypadkach,
    - iii) związane z aspektami ostrożnościowymi i ogólnymi działalności podmiotu objętego oceną, takimi jak mierzony w latach czas prowadzenia działalności, płynność lub adekwatność kapitałowa,
    - iv) ustalenia z przeglądów zdalnych prowadzonych przez właściwy organ, inny odpowiedni właściwy organ, organy nadzoru ostrożnościowego lub inny odpowiedni organ nadzoru, w tym organy nadzoru AML/CFT w państwach trzecich,
  - b) skuteczności środków ograniczających ryzyko wprowadzanych przez podmiot objęty oceną, a w szczególności informacje dotyczące:
    - i) jakości rozwiązań w zakresie zarządzania wewnętrznego i jego struktur, w tym adekwatności i skuteczności funkcji audytu wewnętrznego i funkcji zgodności z przepisami, hierarchii służbowej, poziomu zgodności z wymogami prawnymi i regulacyjnymi AML/CFT oraz skuteczności strategii i procedur AML/CFT w zakresie, w jakim są już znane,
    - ii) dominującej „kultury korporacyjnej”, w szczególności „kultury przestrzegania przepisów” oraz kultury przejrzystości i zaufania w relacjach z właściwymi organami,
    - iii) ustaleń z poprzednich inspekcji nadzorczych przeprowadzonych przez właściwy organ, inny odpowiedni właściwy organ, organy nadzoru ostrożnościowego lub inny odpowiedni organ nadzoru, w tym organy nadzoru AML/CFT w państwach trzecich, obejmujących elementy czynności na miejscu,

---

¹² Wytyczne EUNB na podstawie art. 17 i 18 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849 dotyczącymi środków należytej staranności wobec klienta oraz czynników, które instytucje kredytowe i finansowe powinny uwzględnić przy ocenie ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z indywidualnymi stosunkami gospodarczymi i transakcjami sporadycznymi, [EBA/GL/2021/02](#).

- iv) oczekujących na zastosowanie lub nałożonych środków nadzorczych i sankcji związanych z podmiotem objętym oceną, podjętych przez właściwy organ, organy nadzoru ostrożnościowego lub inny odpowiedni organ nadzoru, w tym w państwach trzecich,
  - v) informacji otrzymanych od jednostek analityki finansowej, takich jak informacje dotyczące zgłoszeń podejrzanych transakcji.
46. W przypadku uznania, że informacje zebrane ze źródeł opisanych w pkt 30 i 31 są niedostępne lub niewystarczające, aby uzyskać rzetelną wiedzę o ryzyku związanym z podmiotem objętym oceną, właściwe organy powinny rozważyć uzyskanie takich informacji bezpośrednio od podmiotów objętych oceną.
47. W przypadku gdy informacje na potrzeby indywidualnej oceny ryzyka są zbierane bezpośrednio od podmiotów objętych oceną, właściwe organy powinny zapewnić, aby rodzaj żądanych informacji zależał od odpowiednich krajowych, zagranicznych i sektorowych czynników ryzyka określonych w niniejszych wytycznych, w tym nowych ryzyk.
48. Właściwe organy powinny rozważyć dostosowanie poziomu i częstotliwości informacji żądanych od podmiotów objętych oceną do poziomu ryzyka związanego z sektorem lub podsektorem, do którego należy podmiot objęty oceną. Oznacza to, że informacje dotyczące sektorów, które są w większym stopniu narażone na ryzyko ML/TF, mogą być gromadzone częściej niż w przypadku sektorów o niższym poziomie ryzyka. Przy określaniu poziomu i częstotliwości wniosków o udzielenie informacji właściwe organy powinny rozważyć:
- a) czy niektórych z żądanych informacji nie można uzyskać z innych źródeł, w tym od organów nadzoru ostrożnościowego, aby zmniejszyć prawdopodobieństwo powielenia wniosków o informacje,
  - b) cel, w jakim informacje mają zostać wykorzystane. Jeżeli wniosek o informacje ma pomóc właściwemu organowi w ocenie ryzyk związanych z podmiotem objętym oceną lub sektorem, wówczas właściwy organ powinien rozważyć dostosowanie częstotliwości wniosków o informacje do częstotliwości aktualizacji oceny ryzyka,
  - c) czy poziom ryzyka ML/TF związanego z podmiotem objętym oceną lub sektorem nie uległ istotnej zmianie, co wskazywałoby na potrzebę częstszych wniosków o informacje.

4.3 Etap 2 – Ocena ryzyka

4.3.1 Uwagi ogólne

49. Właściwe organy powinny stosować holistyczne spojrzenie na określone na etapie 1 czynniki ryzyka ML/TF, które wspólnie będą stanowiły podstawę indywidualnych ocen ryzyka podmiotów objętych oceną oraz sektorowych ocen ryzyka.
50. Przy opracowywaniu metodyki oceny ryzyka właściwe organy powinny rozważyć, w jaki sposób sektorowe i indywidualne oceny ryzyka wzajemnie oddziałują na siebie. Sektorowa ocena

ryzyka daje właściwym organom ogólny obraz ryzyka ML/TF, na które narażone są podmioty objęte oceną w danym sektorze, a także pojęcie o znaczeniu poszczególnych czynników ryzyka dla podmiotów ocenianych w tym sektorze. Indywidualne oceny ryzyka powinny pozwolić właściwym organom na ustalenie wpływu ryzyka sektorowego na każdy podmiot objęty oceną, a zarazem służyć do aktualizacji i weryfikacji ocen ryzyka sektorowego w stosownych przypadkach, w tym poprzez określenie nowych czynników ryzyka, które są wspólne dla podmiotów objętych oceną w danym sektorze.

4.3.2 Sektorowa i podsektorowa ocena ryzyka

51. Właściwe organy powinny uzyskać rzetelną wiedzę o ryzykach ML/TF obecnych w każdym sektorze podlegającym ich nadzorowi, co umożliwi im ustalenie priorytetów działań nadzorczych dla wszystkich sektorów i w ich obrębie oraz wskazanie rodzajów ryzyka prania pieniędzy lub finansowana terroryzmu istotnych dla danego sektora. Sektorowa ocena ryzyka powinna zapewniać właściwym organom podstawę do indywidualnej oceny ryzyka podmiotów objętych oceną w danym sektorze poprzez zrozumienie typowego ryzyka tego sektora, na które narażone są podmioty objęte oceną, dzięki czemu właściwy organ zrozumie zakres czynności nadzorczych potrzebnych w sektorze. Właściwe organy powinny ustalić, czy posiadają wystarczające i rzetelne informacje o środkach kontroli w sektorze, aby przeprowadzić ocenę ryzyka szacunkowego. Jeżeli informacje zostaną uznane za niewystarczające, właściwe organy powinny rozważyć wykorzystanie odpowiednich narzędzi nadzorczych, którymi dysponują, w celu uzyskania wystarczających informacji, jak określono w sekcji 4.4.4.
52. Właściwe organy powinny zapewnić, aby sektorowa ocena ryzyka była wystarczająco kompleksowa i umożliwiała organowi nadzoru uzyskanie całościowego obrazu wszystkich istotnych czynników ryzyka oraz zakresu, w jakim wpływają one na podmioty objęte oceną w każdym sektorze.
53. W celu przeprowadzenia sektorowej oceny ryzyka właściwe organy powinny najpierw określić sektory i – w stosownych przypadkach – podsektory będące pod ich nadzorem, jak opisano w pkt 38 i 39 powyżej.
54. Przeprowadzając ocenę ryzyka całego sektora lub – w stosownych przypadkach – podsektora, właściwe organy powinny przeprowadzić ocenę sektorowych czynników ryzyka określonych w ramach etapu 1 modelu RBS. Właściwe organy powinny oprzeć swoją ocenę na informacjach zgromadzonych zgodnie z sekcją 4.2.6.
55. W ramach tego procesu właściwe organy powinny rozważyć przypisanie różnych wag różnym czynnikom ryzyka opisanym w pkt 63 i 64 niniejszych wytycznych, aby odzwierciedlić stopień wpływu różnych zagrożeń związanych z ML/TF na dany sektor.

4.3.3 Indywidualne oceny ryzyka

56. Właściwe organy powinny uzyskać pełną wiedzę o typowym ryzyku, a w zakresie, w jakim mają dostęp do wystarczająco rzetelnych danych na temat jakości środków kontroli AML/CFT podmiotu objętego oceną – także o ryzyku szczątkowym, na które narażone są podmioty objęte oceną. W tym celu powinny one przeprowadzać indywidualne oceny ryzyka w odniesieniu do każdego podmiotu objętego oceną. Właściwe organy powinny wykorzystywać wszystkie istotne źródła do gromadzenia niezbędnych informacji na potrzeby indywidualnych ocen ryzyka, jak opisano w pkt 44–48 powyżej.
57. Aby uzyskać pełną wiedzę o ryzykach związanych z poszczególnymi podmiotami objętymi oceną, właściwe organy powinny wprowadzić i utrzymywać stały proces i metodykę oceny oraz przeglądu ryzyka związanego z podmiotami objętymi oceną. Opracowując procesy oceny ryzyka, właściwe organy powinny:
- a) kierować się wynikami oceny ryzyka w sektorze lub podsektorze, do którego należy podmiot objęty oceną; w przypadku sektorowej lub podsektorowej oceny ryzyka główne rodzaje typowego ryzyka, na które narażone są poszczególne podmioty objęte oceną w danym sektorze lub podsektorze, powinny już być co do zasady rozpoznane przez właściwy organ,
  - b) ustalić, w jaki sposób przeprowadzają ocenę czynników typowego ryzyka mających wpływ na podmiot objęty oceną, które zostały określone w ramach etapu 1 modelu RBS,
  - c) zgromadzić niezbędne informacje, które pozwolą im zrozumieć narażenie podmiotu objętego oceną na ryzyko związane z klientem, produktami i usługami, położeniem geograficznym i kanałem dystrybucji. Oznacza to, że właściwe organy powinny rozważyć, czy te same informacje są wymagane w odniesieniu do wszystkich podmiotów objętych oceną. W przypadku gdy informacje pochodzą od podmiotów objętych oceną, właściwe organy powinny skorzystać z punktu niniejszych wytycznych pod tytułem „Zapewnienie jakości”, dotyczącego dodatkowych zabezpieczeń, które należy wprowadzić.
58. Jeżeli na podstawie informacji określonych w pkt 45 lit. b) niniejszych wytycznych właściwe organy uzyskały wystarczającą i dostatecznie rzetelną wiedzę o środkach ograniczających ryzyko wprowadzonych przez podmioty objęte oceną, właściwe organy powinny przeprowadzić ocenę ryzyka szczątkowego w odniesieniu do tych podmiotów. Jeżeli jednak takie informacje nie są dostępne, rzetelne lub dostatecznie wyczerpujące, właściwe organy powinny w zamian przeprowadzić ocenę typowego ryzyka.
59. Oceniając czynniki ryzyka szczątkowego, właściwe organy powinny podjąć działania niezbędne do ustalenia, w jakim stopniu wprowadzone przez podmiot objęty oceną systemy i środki kontroli AML/CFT są odpowiednie, aby skutecznie ograniczać typowe ryzyko, na jakie podmiot ten jest narażony. W tym celu właściwe organy powinny ocenić co najmniej:

- a) wprowadzenie i stosowanie systemów i środków kontroli AML/CFT wymienionych w art. 8 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849. Środki kontroli powinny być wystarczająco kompleksowe i współmierne do ryzyka ML/TF,
- b) adekwatność i skuteczność szerszej rozumianych rozwiązań w zakresie zarządzania i procesów zarządzania ryzykiem.

60. Właściwe organy powinny określić, w jaki sposób prace związane z oceną ryzyka powinny uwzględniać ich osąd zawodowy. Sekcja 4.4.4 stanowi w tym względzie, że podręcznik nadzoru AML/CFT powinien umożliwiać właściwym organom zapewnienie spójnego stosowania narzędzi nadzorczych i osądu zawodowego.

4.3.4 Ocena ryzyka ML/TF na poziomie grupy

61. Właściwe organy, które są głównym organem nadzoru zgodnie ze wspólnymi wytycznymi Europejskich Urzędów Nadzoru dotyczącymi współpracy i wymiany informacji na potrzeby dyrektywy (UE) 2015/849¹³, powinny uzyskać pełny obraz ryzyka ML/TF, na które narażone są objęte oceną podmioty należące do grupy. Oznacza to, że organy te powinny opracować profil ryzyka podmiotu znajdującego się pod ich nadzorem, z uwzględnieniem wszystkich istotnych krajowych i zagranicznych czynników ryzyka. Powinny one zwracać szczególną uwagę na ryzyka związane z operacjami transgranicznymi podmiotu objętego oceną oraz działalnością gospodarczą części jego grupy w innych jurysdykcjach, które mogą mieć wpływ na ogólny profil ryzyka podmiotu objętego oceną. W szczególności ocena powinna odzwierciedlać co najmniej ryzyko wynikające z ekspozycji podmiotu objętego oceną na państwa:

- a) które Komisja Europejska uznała za państwa wykazujące strategiczne braki w systemach AML/CFT zgodnie z art. 9 ust. 2 dyrektywy (UE) 2015/849,
- b) w przypadku których prawo zakazuje wdrażania strategii i procedur obejmujących całą grupę, a w szczególności jeżeli istnieją sytuacje, w których należy stosować rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/758,
- c) które – jak wynika z wiarygodnych i rzetelnych źródeł¹⁴ – są w wysokim stopniu narażone korupcją lub inne przestępstwa źródłowe związane z praniem pieniędzy,
- d) państwo lub terytoria, o których wiadomo, że są miejscem działania organizacji terrorystycznych lub podlegają gospodarczym sankcjom finansowym, zakazom lub środkom związanym z terroryzmem, finansowaniem terroryzmu lub proliferacją, wydanym na przykład przez Organizację Narodów Zjednoczonych lub Unię Europejską, oraz
- e) jeżeli – jak wynika z informacji pochodzących z więcej niż jednego wiarygodnego i rzetelnego źródła – pojawiły się poważne obawy co do skuteczności i jakości środków

---

¹³ (JC 2019 81).

¹⁴ Zgodnie z wytycznymi EUNB na mocy art. 17 i art. 18 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849, wiarygodność zarzutów można ustalić między innymi na podstawie jakości i niezależności źródła danych oraz ciągłości zgłaszania zarzutów.

kontroli AML/CFT w danej jurysdykcji, w tym informacje dotyczące jakości i skuteczności egzekwowania przepisów i nadzoru regulacyjnego. W takim przypadku wiarygodne i rzetelne źródła mogą obejmować sprawozdania z ocen wzajemnych przygotowane przez Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF) lub regionalne odpowiedniki FATF (FSRB), wykaz jurysdykcji wysokiego ryzyka i jurysdykcji niechętnych do współpracy sporządzony przez FATF, sprawozdania z ocen Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) oraz sprawozdania z programu oceny sektora finansowego (FSAP).

62. Aby dostarczyć informacji na potrzeby oceny ryzyka podmiotów objętych oceną, które należą do grupy, właściwe organy będące głównym organem nadzoru powinny współpracować i dzielić się istotnymi informacjami z innymi właściwymi organami odpowiedzialnymi za nadzór AML/CFT nad podmiotami należącymi do tej grupy. W przypadku grup transgranicznych, jeżeli istnieje kolegium ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, główny organ nadzoru powinien wykorzystywać informacje wymieniane w ramach kolegium do gromadzenia informacji niezbędnych do oceny ryzyka. W odniesieniu do oddziałów lub jednostek zależnych podmiotów objętych oceną niezbędne informacje obejmują co najmniej:
- a) profil ryzyka ML/TF oddziałów lub jednostek zależnych, zgodnie z oceną właściwych organów w tych jurysdykcjach,
  - b) profil ryzyka ML/TF w sektorze, który posiada oddziały lub jednostki zależne, zgodnie z oceną właściwych organów w tych jurysdykcjach,
  - c) ustalenia wynikające z przeprowadzonych przez właściwe organy ocen jakości środków kontroli stosowanych w oddziałach lub jednostkach zależnych podmiotów objętych oceną,
  - d) poważne naruszenia lub istotne słabości występujące w oddziałach lub jednostkach zależnych stwierdzone przez właściwe organy w tych jurysdykcjach,
  - e) wszelkie środki nadzoru i sankcje nałożone na oddziały lub jednostki zależne przez właściwe organy w tych jurysdykcjach.
63. Oceniając, czy podmioty objęte oceną skutecznie wdrożyły strategie i procedury obejmujące całą grupę w swoich oddziałach i jednostkach zależnych, właściwe organy będące głównym organem nadzoru powinny odnieść się do oceny ryzyka w odniesieniu do tych podmiotów oceny w pkt 57 i 58 niniejszych wytycznych, a w szczególności do oceny ryzyka geograficznego, na które narażone są oddziały i jednostki zależne podmiotów objętych oceną.

4.3.5 Ważenie czynników ryzyka

64. Właściwe organy powinny ważyć czynniki ryzyka sektorów i podmiotów objętych oceną, określone rozpoznane w ramach etapu 1 modelu RBS, w zależności od ich względnego znaczenia. W związku z tym właściwe organy powinny wziąć pod uwagę następujące kwestie:
- a) przy ważeniu czynników typowego ryzyka właściwe organy powinny dokonać świadomej oceny znaczenia poszczególnych czynników w odniesieniu do sektora, podsektora lub

- podmiotu objętego oceną. W odniesieniu do poszczególnych podmiotów objętych oceną właściwe organy powinny uwzględnić przeprowadzoną ocenę ryzyka dla sektora lub podsektora,
- b) waga przypisana poszczególnym czynnikom ryzyka może różnić się w zależności od sektora, podsektora lub podmiotu objętego oceną, przy czym właściwe organy powinny stosować podobne czynniki w odniesieniu do podobnych sektorów, podsektorów lub podmiotów objętych oceną,
  - c) ważenie ryzyka nie może prowadzić do sytuacji, w której nie można zaliczyć sektora, podsektora lub podmiotu objętego oceną do kategorii znaczącego lub bardzo znaczącego ryzyka, lub w której wszystkie sektory, podsektory lub podmioty objęte oceną należą do tej samej kategorii ryzyka,
  - d) na ważenie nie może nadmiernego wpływu tylko jeden czynnik ryzyka i należy odpowiednio uwzględnić czynniki określone w dyrektywie (UE) 2015/849 lub w przepisach krajowych jako zawsze stwarzające znaczące lub wysokie ryzyko ML/TF. Przy ważeniu czynników ryzyka właściwe organy powinny zapewnić, aby jeden czynnik ryzyka nie zaważył w nieproporcjonalny i nieuzasadniony sposób na ocenie.
65. W przypadku gdy właściwe organy korzystają ze zautomatyzowanych systemów informatycznych do przydzielania ogólnych punktowych ocen ryzyka podmiotom objętym oceną, a w szczególności w sytuacjach, w których nie opracowały takich systemów we własnym zakresie, lecz nabyły je od dostawcy zewnętrznego lub w inny sposób wykorzystywały zasoby zewnętrzne, powinny rozumieć, w jaki sposób system działa i w jaki sposób łączy lub waży czynniki ryzyka, aby uzyskać ogólną punktową ocenę ryzyka. Właściwe organy powinny zawsze mieć pewność, że przydzielone oceny odzwierciedlają ich wiedzę na temat ryzyka ML/TF związanego z podmiotem objętym oceną.

4.3.6 Profile i kategorie ryzyka

66. Ocena poziomu typowego ryzyka i wpływu czynników ograniczających na poziom typowego ryzyka powinna doprowadzić do przydzielenia punktowej oceny ryzyka odpowiednio sektorowi, podsektorowi i podmiotowi objętemu oceną w celu ułatwienia porównania między podmiotami objętymi oceną oraz dostarczenia informacji na potrzeby działania podejmowanego na etapie 3.
67. Właściwe organy powinny zapewnić, aby ocena czynników ograniczających w ramach podmiotu objętego oceną, sektora lub podsektora opierała się na rzetelnych informacjach, takich jak określone w pkt 45 lit. b). W przypadku braku takich informacji właściwe organy powinny rozważyć, czy uwzględnienie czynników ograniczających ryzyko jest uzasadnione oraz czy – w wyniku przydzielenia oceny tym czynnikom – ostateczna punktowa ocena ryzyka ML/TF nie został zniekształcony.

68. W przypadku dysponowania jedynie ograniczonymi lub niezweryfikowanymi informacjami na temat czynników ograniczających ryzyko w ramach podmiotu objętego oceną, sektora lub podsektora, właściwe organy powinny dokonać sklasyfikować te podmioty objęte oceną, sektory i podsektory na podstawie profilu typowego ryzyk oraz przypisać punktową ocenę ryzyka szacunkowego, gdy dostępne będą odpowiednie informacje.
69. Właściwe organy powinny wykorzystać swój osąd zawodowy, aby zweryfikować wyniki ogólnej oceny ryzyka podmiotu objętego oceną, sektora lub podsektora i w razie potrzeby je skorygować.
70. Właściwe organy powinny podjąć decyzję co do najwłaściwszego sposobu klasyfikacji profili ryzyka podmiotów objętych oceną, sektorów i podsektorów. Do celów ujednoczenia oraz ułatwienia współpracy i wymiany informacji między różnymi właściwymi organami, właściwe organy powinny rozważyć klasyfikowanie podmiotów objętych oceną, sektorów i podsektorów do kategorii ryzyka „bardzo znaczącego”, „znaczącego”, „umiarkowanie znaczącego” i „mniej znaczącego” zgodnie z procedurami EUNB dotyczącymi oceny ryzyka ML/TF.
71. Właściwe organy powinny zapewnić, aby ich procesy oceny ryzyka umożliwiały rozróżnienie między ryzykiem typowym a ryzykiem szacunkowym. W ramach klasyfikacji typowego ryzyka związanego z podmiotami objętymi oceną, sektorami lub podsektorami, właściwe organy powinny uwzględnić następujące kategorie ryzyka:
- a) ryzyko mniej znaczące, w przypadku gdy istnieje bardzo niskie prawdopodobieństwo wykorzystania w szerokim zakresie podmiotu objętego oceną, sektora lub podsektora do celów ML/TF,
  - b) ryzyko umiarkowanie znaczące, w przypadku gdy istnieje niskie prawdopodobieństwo wykorzystania w szerokim zakresie podmiotu objętego oceną, sektora lub podsektora do celów ML/TF,
  - c) ryzyko znaczące, w przypadku gdy istnieje prawdopodobieństwo wykorzystania w szerokim zakresie podmiotu objętego oceną, sektora lub podsektora do celów ML/TF, lub
  - d) ryzyko bardzo znaczące, w przypadku gdy istnieje duże prawdopodobieństwo wykorzystania w szerokim zakresie podmiotu objętego oceną, sektora lub podsektora do celów ML/TF.
72. W ramach klasyfikacji ryzyka szacunkowego związanego z podmiotami objętymi oceną, sektorami lub podsektorami, właściwe organy powinny uwzględnić wpływ, jaki środki ograniczające ryzyko mogą mieć na typowe ryzyko związane z podmiotami objętymi oceną, sektorami i podsektorami. Właściwe organy powinny stosować następujące cztery kategorie ryzyka przy ocenie ryzyka szacunkowego:
- a) ryzyko mniej znaczące, w przypadku gdy typowe ryzyko jest mniej znaczące, a na profil ryzyka nie mają wpływu środki ograniczające lub gdy typowe ryzyko jest umiarkowanie

- znaczące lub znaczące, ale jest skutecznie ograniczane za pomocą systemów i środków kontroli AML/CFT,
- b) ryzyko umiarkowanie znaczące, w przypadku gdy typowe ryzyko jest umiarkowanie znaczące, a na profil ryzyka nie mają wpływu środki ograniczające lub gdy typowe ryzyko jest znaczące lub bardzo znaczące, ale jest skutecznie ograniczane za pomocą systemów i środków kontroli AML/CFT,
  - c) ryzyko znaczące, w przypadku gdy typowe ryzyko jest znaczące, a na profil ryzyka nie mają wpływu środki ograniczające lub gdy typowe ryzyko jest bardzo znaczące, ale jest skutecznie ograniczane za pomocą systemów i środków kontroli AML/CFT,
  - d) ryzyko bardzo znaczące, w przypadku gdy typowe ryzyko jest bardzo znaczące, a na profil ryzyka nie mają wpływu podejmowane środki ograniczające lub gdy typowe ryzyko jest bardzo znaczące i nie jest skutecznie ograniczane ze względu na systemowe słabości systemów i mechanizmów kontroli AML/CFT w podmiocie objętym oceną lub w większości podmiotów objętych oceną w sektorze.
73. W przypadku podjęcia decyzji, aby nie stosować klasyfikacji ryzyka określonej w pkt 69, 70 i 71 powyżej, właściwe organy powinny być w stanie przekształcić swoje kategorie ryzyka stosownie do kategorii zalecanych w niniejszych wytycznych. Właściwe organy powinny przyjąć zachowawcze podejście przy przekształcaniu kategorii ryzyka opisanych w załączniku do niniejszych wytycznych.
74. Właściwe organy powinny zwrócić uwagę, że kategorie podmiotów objętych oceną w celach określenia ryzyka ML/TF mogą różnić się od kategorii stosowanych w odniesieniu do tych samych podmiotów w celach określenia szerszego ryzyka związanego z działalnością lub ryzyka ostrożnościowego.
75. W przypadku korzystania ze zautomatyzowanego systemu informatycznego w celu określenia profilu ryzyka lub nadania oceny punktowej ryzyka podmiotu objętego oceną właściwe organy powinny dopuszczać – oprócz procesu przeglądu określonego na etapie 4 modelu RBS – możliwość zmodyfikowania wyników automatycznej oceny na podstawie ich osądu zawodowego. Właściwe organy mogą podjąć decyzję o zastosowaniu osądu zawodowego, jeśli z dostępnych informacji, np. informacji pochodzących od jednostek analityki finansowej, doniesień medialnych, informacji uzyskanych od innych nadzorców lub w toku nadzoru na miejscu lub nadzoru zdalnego wynika, że ogólna ocena ryzyka może nie być wiernym odzwierciedleniem rzeczywistości. Uzasadnienie takich zmian profilu ryzyka lub oceny punktowej powinno być jasno udokumentowane przez właściwy organ.

4.4 Etap 3 – Nadzór

4.4.1 Postanowienia ogólne

76. Właściwe organy powinny zapewnić, aby podmioty objęte oceną, które są narażone na znaczące lub bardzo znaczące ryzyko ML/TF, podlegały częstszemu i bardziej inwazyjnemu nadzorowi niż podmioty narażone na umiarkowane lub mniej znaczące ryzyko. Właściwe organy powinny dostosować swoje podejście nadzorcze poprzez zmianę jednego lub więcej z następujących elementów:
- a) charakteru nadzoru poprzez wyważenie proporcji między narzędziami nadzoru na miejscu i nadzoru zdalnego,
  - b) celu nadzoru poprzez skupienie się na ogólnych systemach AML/CFT przyjętych w podmiotach objętych oceną, na zarządzaniu konkretnymi rodzajami ryzyka ML/TF, w tym związanego z określonymi produktami lub usługami, lub na konkretnych aspektach procesów AML/CFT, takich jak identyfikacja klienta, ocena ryzyka, bieżące monitorowanie i sprawozdawczość,
  - c) częstotliwości nadzoru poprzez zapewnienie, aby podmioty objęte oceną, które są narażone na większe ryzyko ML/TF, były częściej nadzorowane niż te narażone na mniejsze ryzyko,
  - d) intensywności i stopnia inwazyjności nadzoru poprzez określenie, w zależności od ryzyka, zakresu przeglądów dokumentacji klientów, badanie prób transakcji i przygotowywanie na miejscu zgłoszeń podejrzanych transakcji. Właściwe organy powinny zwrócić uwagę, że przegląd oparty wyłącznie na ocenie strategii i procedur, nie zaś na ich wdrożeniu, prawdopodobnie nie będzie wystarczający w sytuacjach, w których narażenie na ryzyko ML/TF jest większe.

4.4.2 Strategia nadzoru

77. Właściwe organy powinny określić i wdrożyć długoterminową strategię nadzoru AML/CFT, w której wskażą sposób ograniczania ryzyka ML/TF stwierdzonego we wszystkich nadzorowanych przez siebie sektorach i w stosownych przypadkach podsektorach. Strategia ta powinna opierać się na sektorowej ocenie ryzyka przeprowadzonej przez właściwe organy zgodnie z wytyczną nr 4.3.
78. We wspomnianej strategii właściwe organy powinny określić jasne cele swojego podejścia do nadzoru AML/CFT oraz wskazać, w jaki sposób cele te zostaną osiągnięte w określonych ramach czasowych i przy użyciu dostępnych zasobów. W tym kontekście strategia nadzoru powinna:
- a) wyjaśniać, w jaki sposób właściwe organy będą działać na rzecz ograniczenia dotychczasowych ryzyk ML/TF stwierdzonych w sektorach i podsektorach podlegających ich nadzorowi,
  - b) wyjaśnić, w jaki sposób właściwe organy zapewnią objęcie wszystkich sektorów i podsektorów, w tym związanymi z niższym ryzykiem ML/TF, odpowiednim nadzorem i monitorowaniem współmiernym do tego ryzyka, a w szczególności, w jaki sposób zagwarantują wyższy nadzór nad sektorami związanymi z większym ryzykiem w tym zakresie,

- c) określać rodzaj narzędzi nadzoru stosowanych przez właściwe organy w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka, opisanych w sekcji 4.4.4 niniejszych wytycznych,
- d) określać cykle ewentualnych kontroli i przeglądów nadzorczych, w ramach których podmioty objęte oceną w każdej kategorii ryzyka będą nadzorowane, oraz wskazać rodzaj narzędzi nadzoru mających zastosowanie w każdym cyklu,
- e) określić zasoby nadzorcze niezbędne do wdrożenia strategii nadzoru i zapewnić ich wystarczającą dostępność,
- f) wyjaśnić, w jaki sposób właściwe organy będą skutecznie przeciwdziałać nowym ryzykom w sposób, który nie będzie miał negatywnego wpływu na całą strategię.

4.4.3 Plan nadzoru AML/CFT

- 79. Właściwe organy powinny określić i wdrożyć plan nadzoru dla wszystkich podmiotów objętych oceną, w którym wskażą, w jaki sposób ich strategia nadzoru będzie wdrażana w praktyce. Właściwe organy powinny zdecydować o horyzoncie czasowym planu nadzoru, np. rocznym lub dwuletnim, uwzględniając w stosownych przypadkach szersze ograniczenia organizacyjne.
- 80. Właściwe organy powinny koordynować wszystkie plany nadzoru dla całego okresu objętego strategią nadzoru, aby zapewnić równowagę między nimi oraz aby wspólnie służyły wdrożeniu strategii nadzoru. Oznacza to, że w przypadku gdy strategia nadzoru jest ustalana na okres pięciu lat, a plany nadzoru są opracowywane corocznie, właściwe organy powinny zapewnić, aby wszystkie plany roczne w okresie pięciu lat wpisywały się w strategię.
- 81. W planie nadzoru właściwe organy powinny jasno określić narzędzia nadzoru, które będą stosować wobec podmiotów objętych oceną, aby realizować cele zgodne z przyjętą strategią. Właściwe organy powinny wykorzystywać oceny ryzyka poszczególnych podmiotów objętych oceną, aby dopracować swój wybór narzędzi nadzoru w odniesieniu do ryzyka specyficznego dla danego podmiotu.
- 82. Właściwe organy powinny określić w planie, w jaki sposób będą przydzielać zasoby nadzorcze podmiotom objętym oceną w sposób proporcjonalny do profilu ich ryzyka opracowanego zgodnie z wytyczną nr 4.3.
- 83. Właściwe organy powinny mieć świadomość, że podmioty objęte oceną, które są narażone na znaczące lub bardzo znaczące ryzyko ML/TF, mogą nie mieć znaczenia systemowego. W związku z tym przy podejmowaniu decyzji w sprawie najodpowiedniejszych narzędzi nadzoru AML/CFT właściwe organy powinny odnieść się do swojej oceny ryzyka ML/TF, nie zaś opierać się na ocenach ostrożnościowych lub ocenach ryzyka związanego z działalnością, jeżeli są dostępne, ani brać pod uwagę wyłącznie podmiotów o znaczeniu systemowym. Właściwe organy powinny zwrócić uwagę, że wyciąganie wniosków do celów nadzoru AML/CFT z poziomu ryzyka ostrożnościowego lub ryzyka związanego z działalnością może nie być właściwe.

84. Właściwe organy powinny zapewnić, aby plan nadzoru AML/CFT był niezależny od planu nadzoru ostrożnościowego, przy czym czasami mogą występować przypadki obejmowania tych samych podmiotów kontrolą przez właściwe organy i organy nadzoru ostrożnościowego oraz stosowania wspólnych lub dodatkowych narzędzi nadzoru. Właściwe organy są jednak odpowiedzialne za zapewnienie pełnej realizacji celów nadzorczych AML/CFT w wyniku tych działań.
85. Przy opracowywaniu planu nadzoru AML/CFT właściwe organy powinny przewidzieć środki awaryjne na wypadek stwierdzenia – w trakcie nadzoru na miejscu lub nadzoru zdalnego bądź za pomocą innych rzetelnych źródeł – nowych ryzyk wymagających odpowiedniej i szybkiej reakcji z ich strony.
86. W przypadku gdy właściwe organy zmuszone są do wprowadzenia modyfikacji do pierwotnego planu nadzoru AML/CFT, takich jak zamiana nadzoru zdalnego na nadzór na miejscu lub przeglądu problemowego na pełną inspekcję, aby dostosować się do nowych okoliczności lub przeciwdziałać nowym ryzykom ML/TFT, powinny one posiadać odpowiednie rozwiązania w zakresie zarządzania wewnętrznego przy wprowadzaniu takich zmian do planu nadzoru. Właściwe organy powinny odpowiednio udokumentować wszystkie wprowadzane zmiany, wyjaśniając, w jaki sposób i kiedy prowadzony będzie nadzór nad podmiotami objętymi oceną, których dotyczą zmiany w planie.

4.4.4 Narzędzia nadzoru

87. Właściwe organy powinny mieć świadomość, że każdy podmiot objęty oceną, sektor i podsektor jest narażony w różnym stopniu na ryzyko ML/TF, a zatem rodzaj i częstotliwość stosowanych narzędzi nadzoru mogą się różnić. Aby zapewnić efektywne wykorzystanie zasobów nadzorczych, właściwe organy powinny dobrać narzędzia nadzoru, które mogą mieć większy wpływ na podmioty objęte oceną lub umożliwiać objęcie nadzorem większej części sektora. Gdy właściwym organom zależy na lepszym zrozumieniu sposobu zarządzania konkretnymi rodzajami ryzyka ML/TF przez dany sektor lub określone rodzaje podmiotów objętych oceną, powinny one rozważyć przeprowadzenie przeglądów problemowych.
88. Właściwe organy powinny posiadać rzetelną wiedzę o wszystkich dostępnych im narzędziach nadzoru służących do wdrożenia strategii i planu nadzoru. Powinny one poznać zalety i wady każdego narzędzia nadzoru, w tym stopień jego inwazyjności i intensywności, a także rozważyć, w jaki sposób mogą skutecznie korzystać w najszerszym możliwym zakresie z narzędzi nadzoru, którymi dysponują, w szczególności pełnymi lub częściowymi inspekcjami na miejscu, inspekcjami *ad hoc*, przeglądami tematycznymi, deklaracjami do celów nadzoru AML/CFT, inspekcjami następczymi, przeglądami zdalnymi oraz informacjami zwrotnymi i wytycznymi dla sektora.
89. Właściwe organy powinny wybrać najskuteczniejsze narzędzia nadzoru w odniesieniu do podmiotów objętych oceną w celu uwzględnienia określonych potrzeb lub celów nadzorczych.

Przy wyborze narzędzi nadzoru właściwe organy powinny odnieść się do swoich sektorowych i indywidualnych ocen ryzyka ML/TF, a także powinny wziąć pod uwagę:

- a) liczbę podmiotów objętych oceną i sektorów podlegających nadzorowi właściwego organu,
- b) szczególne cechy różnych narzędzi nadzoru stosowanych samodzielnie lub łącznie,
- c) zasoby niezbędne do stosowania różnych narzędzi nadzoru,
- d) czas potrzebny do osiągnięcia celu narzędzia nadzoru i wywarcia wpływu na stosowanie się przez podmiot objęty oceną do przepisów AML/CFT.

90. Właściwe organy powinny być w stanie elastycznie i na bieżąco dostosowywać narzędzia nadzoru do nowych ryzyk ML/TF w podmiocie objętym oceną, w sektorze lub podsektorze. Oznacza to, że w razie stwierdzenia nowego ryzyka ML/TF na podstawie deklaracji do celów nadzoru AML/CFT, innych narzędzi nadzoru lub w inny sposób, właściwe organy powinny rozważyć, czy nie należy zastosować dodatkowej i bardziej inwazyjnej oceny w postaci przeglądu zdalnego lub inspekcji na miejscu w celu sprawdzenia, czy systemy i środki kontroli podmiotu objętego oceną są wystarczająco mocne, aby ograniczyć to nowe ryzyko. W związku z tym inspekcje na miejscu pozwalają właściwym organom:

- a) pogłębić wiedzę na temat ogólnego podejścia podmiotu objętego oceną AML/CFT, w tym praktyk, zarządzania, zachowań pracowników i kultury,
- b) omówić potencjalne ryzyka, wyniki działań nadzorczych oraz problemy, z którymi może się zmierzyć podmiot objęty oceną, a także sposoby ich rozwiązania,
- c) bezpośrednio informować podmioty objęte oceną o swoich oczekiwaniach w zakresie nadzoru.

91. Właściwe organy powinny rozważyć przeprowadzenie inspekcji na miejscu samodzielnie lub w połączeniu z innymi narzędziami nadzoru, w szczególności przy nadzorowaniu podmiotów objętych oceną, które wykazują znaczący i bardzo znaczący poziom ryzyka ML/TF. Kontrole te obejmują co najmniej przegląd strategii i procedur AML/CFT oraz ocenę sposobu ich wdrażania w praktyce, m.in. poprzez wywiady z kluczowym personelem, testowanie systemów stosowanych w celu zapewnienia zgodności z przepisami AML/CFT oraz przegląd oceny ryzyka i dokumentacji klientów. Na podstawie zakresu i złożoności podmiotów objętych oceną właściwe organy powinny rozważyć, czy pełna inspekcja na miejscu powinna objąć całą działalność podmiotu objętego oceną, czy też lepiej jest skupić się na określonej linii biznesowej. W przypadku ograniczenia zakresu do konkretnej linii biznesowej właściwe organy powinny jednak uzyskać pojęcie o punktach stykowych między systemami i mechanizmami kontroli stosowanymi w ramach tej linii biznesowej i szerzej w organizacji, a w przypadku stwierdzenia niedociągnięć systemów i środków kontroli linii biznesowej właściwe organy powinny starać się ustalić, czy i w jaki sposób może to mieć wpływ na cały podmiot objęty oceną.

92. Podejmując decyzję o przeprowadzeniu pełnej inspekcji na miejscu w odniesieniu do podmiotu objętego oceną, właściwe organy powinny wziąć pod uwagę następujące czynniki:
- a) czy istnieje potrzeba uzyskania dodatkowych lub bardziej wyczerpujących informacji na temat podmiotu objętego oceną, które można uzyskać wyłącznie na miejscu,
  - b) jakiego rodzaju informacje są potrzebne i w jaki sposób można je skutecznie i wyczerpująco uzyskać,
  - c) czy wyniki poprzednich inspekcji na miejscu lub przeglądów zdalnych przeprowadzonych przez właściwy organ lub odpowiednie organy nadzoru ostrożnościowego, a w przypadku gdy podmiot objęty oceną jest częścią grupy – przez właściwe organy odpowiedzialne za nadzór nad innymi podmiotami w ramach grupy, o ile są dostępne, wskazują na niski poziom zgodności z przepisami AML/CFT lub na niską kulturę przestrzegania przepisów u podmiotu objętego oceną lub w grupie, co może mieć wpływ na podmiot objęty oceną,
  - d) czy podmioty objęte oceną wcześniej dopuściły się naruszenia obowiązków AML/CFT oraz czy czyniły to wielokrotnie,
  - e) jaki rodzaj ewentualnych działań następczych w zakresie nadzoru został uprzednio podjęty przez właściwy organ w odniesieniu do podmiotu objętego oceną, oraz
  - f) czy podmioty objęte oceną wykazały się wcześniej chęcią usunięcia niedociągnięć i czy podjęły w tym celu zdecydowane działania.
93. Właściwe organy powinny rozważyć korzystanie z przeglądów zdalnych w przypadkach, w których wystarczające może być mniej inwazyjne podejście nadzorcze lub gdy podmioty objęte oceną są narażone w niskim stopniu na ryzyko ML/TF. Przeglądy zdalne obejmują przede wszystkim przegląd dokumentacji dotyczącej strategii i procedur podmiotu objętego oceną AML/CFT oraz ocenę ryzyka, ale nie obejmują dogłębnej oceny skuteczności praktycznego wdrożenia tych strategii i procedur przez podmiot objęty oceną. Przeglądy zdalne można również traktować jako wstęp do bardziej szczegółowych przeglądów realizowanych poprzez kontrolę na miejscu, które stanowią uzupełnienie prac prowadzonych zdalnie lub mogą być wykorzystywane w połączeniu z innymi narzędziami nadzoru.
94. W niektórych przypadkach właściwe organy powinny zastanowić się, czy łączne użycie dwóch lub większej liczby narzędzi nie byłoby bardziej skuteczne. Obejmuje to sytuacje, w których właściwy organ ma wątpliwości co do ścisłości informacji uzyskanych podczas przeglądów zdalnych lub w ramach deklaracji do celów nadzoru AML/CFT. W takich przypadkach może zachodzić konieczność weryfikacji informacji w drodze inspekcji na miejscu, która zazwyczaj obejmuje elementy takie jak wrywkowe badanie transakcji i dokumentacji klienta, oraz wywiadów z kluczowymi pracownikami i członkami organu zarządzającego. Właściwe organy powinny mieć możliwość przeprowadzania w razie potrzeby inspekcji *ad hoc*, które nie są ujęte w ich strategii i planie nadzoru. Konieczność przeprowadzenia takich kontroli może być spowodowana konkretnym zdarzeniem zwiększającym ryzyko ML/TF dla sektora/podsektora lub podmiotów objętych oceną, znaczącymi zmianami w ekspozycji sektora/podsektora lub podmiotów objętych oceną na ryzyko ML/TF lub uzyskaniem przez właściwy organ pewnych

informacji, w tym poprzez zgłoszenia sygnalistów, powszechne publiczne zarzuty dotyczące nadużyć, nową typologię ML/TF lub ustalenia nadzorcze dotyczące systemów i kontroli AML/CFT lub szerszych ram kontroli wewnętrznej. W przypadku uznania, że inspekcja *ad hoc* jest uzasadniona, właściwy organ powinien określić zakres kontroli, jej przedmiot oraz to, czy będzie obejmować elementy kontroli na miejscu oraz czy istnieje potrzeba zaangażowania innych organów nadzoru i współpracy z nimi.

95. W przypadku inspekcji prowadzonej zdalnie za pomocą środków wirtualnych właściwe organy powinny rozważyć skuteczność tego narzędzia nadzoru oraz to, czy zaangażowanie podmiotu objętego oceną spełnia warunki inspekcji na miejscu i jest współmierne do prezentowanego przez niego ryzyka ML/TF. Właściwe organy powinny rozważyć, czy inspekcja na miejscu jest bardziej odpowiednia przy sprawowaniu nadzoru nad podmiotami objętymi oceną, które wykazują znaczący lub bardzo znaczący poziom ryzyka ML/TF, oraz w okolicznościach, w których właściwe organy dążą do dogłębnego zrozumienia ogólnych systemów i środków kontroli podmiotu objętego oceną AML/CFT.
96. Właściwe organy powinny rozważyć, które narzędzie nadzoru będzie najskuteczniejsze w zapewnieniu efektywnego wdrażania strategii i procedur obejmujących całą grupę przez podmioty objęte oceną, które są częścią grupy, kierując się podobnymi względami do tych, które mają zastosowanie do poszczególnych podmiotów objętych oceną, jak wyjaśniono powyżej. Jeżeli grupa prowadzi działalność transgraniczną, główny organ nadzoru¹⁵ powinien współpracować z innymi właściwymi organami zaangażowanymi w nadzór nad podmiotami objętymi oceną w ramach grupy za pośrednictwem kolegów ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, jeżeli takie istnieją, lub za pośrednictwem innych kanałów i mechanizmów współpracy, w tym mechanizmów określonych w wytycznych EUNB dotyczących współpracy.¹⁶ Współpraca może obejmować między innymi:
- a) zakres wzajemnej pomocy opisany w wytycznej nr 9 Wytycznych dotyczących kolegów ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
  - b) uzgodnienie zastosowania określonego narzędzia nadzoru lub działania nadzorczego z innymi właściwymi organami, które są odpowiedzialne za nadzór nad innymi podmiotami objętymi oceną w ramach grupy. Może to obejmować przeprowadzenie inspekcji lub przeglądu wspólnie z innymi właściwymi organami lub wspólne dostosowanie celu narzędzia nadzoru w celu skuteczniejszego ograniczenia ryzyk występujących w całej grupie,

---

¹⁵ Główny organ nadzoru określa się zgodnie ze wspólnymi wytycznymi Europejskich Urzędów Nadzoru (JC 2019 81) w sprawie współpracy i wymiany informacji na potrzeby dyrektywy (UE) 2015/849 między właściwymi organami nadzorującymi instytucje kredytowe i finansowe („Wytyczne dotyczące kolegów ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu”). Co do zasady głównym organem nadzoru jest właściwy organ odpowiedzialny za nadzór AML/CFT w państwie członkowskim, w którym znajduje się siedziba główna grupy.

¹⁶ [Wytyczne EUNB w sprawie współpracy i wymiany informacji między organami nadzoru ostrożnościowego, organami nadzoru AML/CFT oraz jednostkami analityki finansowej na podstawie art. 117 ust. 6 dyrektywy 2013/36/UE, grudzień 2021 r.](#)

- c) wymianę informacji dotyczących oceny ryzyka ML/TF w odniesieniu do podmiotu objętego oceną lub w stosownych przypadkach sektora,
- d) wymianę informacji dotyczących planowanych inspekcji lub przeglądów nadzorczych, a następnie wniosków z nich wynikających,
- e) wymianę informacji związanych ze słabościami lub naruszeniami stwierdzonymi przez inne właściwe organy.

97. Właściwe organy powinny mieć całościowy obraz wszystkich stosowanych przez nie narzędzi nadzoru. Należy monitorować wdrażanie i skuteczność tych narzędzi, a w razie potrzeby je modyfikować.

4.4.5 Praktyki nadzorcze i podręcznik nadzoru

98. W wykonaniu obowiązków wynikające z dyrektywy (UE) 2015/849 właściwe organy powinny zapewnić, aby podmioty objęte oceną wprowadziły mocne systemy i środki kontroli AML/CFT oraz aby te systemy i środki kontroli były wystarczająco skuteczne w zapobieganiu ML/TF oraz ich wykrywaniu. Działania podejmowane przez właściwe organy, aby ocenić systemy i środki kontroli AML/CFT powinny być określone w specjalnym podręczniku nadzoru AML/CFT. Umożliwi to właściwym organom zapewnienie spójnego stosowania narzędzi nadzoru i osądu zawodowego. Przy opracowywaniu podręcznika właściwe organy powinny dopilnować, aby zawierał on wystarczające szczegółowe informacje na temat wszystkich działań, które zobowiązane są one podejmować w celu skutecznego prowadzenia nadzoru, zarazem jednak zapewniając dostateczną elastyczność w korzystaniu z opinii ekspertów i w razie potrzeby dostosowywaniu podejścia nadzorczego.

99. Właściwe organy powinny zapewnić, aby w stosownych przypadkach podmioty objęte oceną wyznaczyły pracowników ds. zgodności z przepisami AML/CFT zgodnie z art. 8 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849. Właściwe organy powinny również podejmować działania uwzględniające ryzyko, aby sprawdzić, czy wyznaczony przez podmiot objęty oceną pracownik ds. zgodności z przepisami AML/CFT cechuje się lub nadal cechuje się uczciwością, wiedzą i doświadczeniem niezbędnymi, aby skutecznie wypełniać swoje obowiązki.¹⁷ Może to obejmować spotkanie z pracownikiem ds. zgodności z przepisami AML/CFT lub zwrócenie się do podmiotu objętego oceną o skrótkowe przedstawienie fachowej wiedzy takiego pracownika oraz wszelkich innych informacji uznanych za istotne przez właściwy organ. Właściwe organy powinny rozważyć, czy taką ocenę należy przeprowadzić w ramach ich działań nadzorczych, w tym podczas inspekcji na miejscu lub przeglądów zdalnych, czy też w ramach samodzielnej oceny.

100. W przypadku gdy w wyniku kontroli opisanych w pkt 99 właściwe organy mają obawy co do odpowiedniości pracownika ds. zgodności z przepisami AML/CFT, właściwe organy powinny

---

¹⁷ [Dokument konsultacyjny](#) – Projekt wytycznych w sprawie strategii i procedur w zakresie zarządzania zgodnością oraz roli i obowiązków pracownika ds. zgodności z przepisami AML/CFT na podstawie z art. 8 i rozdziału VI dyrektywy (UE) 2015/849.

zgłosić swoje zastrzeżenia odpowiedniemu organowi nadzoru ostrożnościowego¹⁸ i przekazać organom nadzoru ostrożnościowego wszelkie informacje uzasadniające te obawy. Ponadto

- a) w przypadku gdy ocena odpowiedniości pracownika ds. zgodności z przepisami AML/CFT nie wchodzi w zakres kompetencji organu nadzoru ostrożnościowego, właściwe organy powinny bez zbędnej zwłoki podjąć niezbędne środki w celu rozwiązania problemu, na przykład zwracając się do takiego pracownika o odbycie dodatkowych szkoleń lub podniesienie kwalifikacji zawodowych, albo żądając wzmocnienia zarządzania stanowiskiem takiego pracownika lub jego reorganizacji, bądź zastąpienia dotychczasowego lub wyznaczenia dodatkowego pracownika ds. zgodności z przepisami AML/CFT,
- b) w przypadku gdy organy nadzoru ostrożnościowego są właściwe do oceny odpowiedniości pracownika ds. zgodności z przepisami AML/CFT,¹⁹ właściwe organy powinny współpracować z organami nadzoru ostrożnościowego podczas wstępnej oceny, a w razie potrzeby również podczas każdej ponownej oceny odpowiedniości dokonywanej przez organy nadzoru ostrożnościowego²⁰. Właściwe organy powinny dzielić się wszystkimi istotnymi informacjami, które mogą mieć wpływ na ocenę odpowiedniości lub ponowną ocenę pracownika ds. zgodności z przepisami AML/CFT, z odpowiednimi organami nadzoru ostrożnościowego, w tym proponowanymi przez nie zaleceniami dotyczącymi środków, o których mowa w lit. a) powyżej, które można zastosować z punktu widzenia nadzoru AML/CFT w celu zaradzenia tym problemom.

101. W podręczniku nadzoru właściwe organy powinny przedstawić działania, jakie organy nadzoru muszą podjąć przy stosowaniu poszczególnych narzędzi nadzoru. Podręcznik powinien określać co najmniej:

- a) proces i metody stosowane przez właściwe organy przy ocenie ryzyka ML/TF związanego z podmiotami objętymi oceną i sektorami/podsektorami. Właściwe organy powinny również wyjaśnić procedurę stosowaną przez organy nadzoru przy zmianie punktowej oceny ryzyka podmiotu objętego oceną na podstawie swego osądu zawodowego,
- b) możliwe przypadki, w których organy nadzoru są zobowiązane do współpracy z innymi zainteresowanymi stronami, jak opisano w sekcji 1.4.1 niniejszych wytycznych, oraz do wyjaśnienia, w jaki sposób taka współpraca powinna się odbywać w praktyce,

---

¹⁸ W szczególności zgodnie z pkt 19 przyszłych wytycznych EUNB w sprawie współpracy i wymiany informacji między organami nadzoru ostrożnościowego, organami nadzoru AML/CFT oraz jednostkami analityki finansowej na podstawie dyrektywy 2013/36/UE.

¹⁹ Wspólne wytyczne ESMA i EUNB w sprawie oceny odpowiedniości członków organu zarządzającego i osób pełniących najważniejsze funkcje na podstawie dyrektywy 2013/36/UE i dyrektywy 2014/65/UE, [EBA/GL/2021/06](#).

²⁰ W tym, jak przewidziano w sekcjach 6.1 i 6.3 przyszłych wytycznych EUNB w sprawie współpracy i wymiany informacji między organami nadzoru ostrożnościowego, organami nadzoru AML/CFT oraz jednostkami analityki finansowej na podstawie dyrektywy 2013/36/UE.

- c) proces, który powinien być realizowany przez organy nadzoru podczas stosowania każdego narzędzia nadzorcze i wskazanie elementów, które powinny być testowane. Właściwe organy powinny jasno określić główne różnice między różnymi dostępnymi im narzędziami nadzoru. Oznacza to, że właściwe organy powinny co najmniej wyjaśnić, w jakim zakresie organy nadzoru mają badać podmioty objęte oceną pod kątem:
- i) adekwatności odpowiednich strategii i procedur oraz tego, czy są powiązane z oceną ryzyka obejmującą całą działalność,
  - ii) wprowadzenia odpowiednich procesów i ich funkcjonowania zgodnie z oczekiwaniami,
  - iii) adekwatności i kompletności ocen ryzyka obejmujących całą działalność oraz zakresu, w jakim determinuje to ogólne podejście do AML/CFT,
  - iv) adekwatności ocen ryzyka klienta oraz zakresu, w jakim determinują one wymagany poziom środków należytej staranności wobec klienta,
  - v) adekwatności rozwiązań w zakresie zarządzania wewnętrznego i hierarchii służbowej w odniesieniu do zgodności z przepisami AML/CFT, w tym jakości i ilości informacji zarządczych,
  - vi) odpowiedzialności osoby pełniącej rolę pracownika ds. zgodności z przepisami AML/CFT w podmiocie objętym oceną, jak określono w art. 8 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849, oraz czynności, jakie organy nadzoru powinny podjąć w celu dokonania takiej oceny,
- d) rodzaj kontaktów i komunikacji organu nadzoru z podmiotem objętym oceną przed zastosowaniem, w trakcie stosowania i po zastosowaniu danego narzędzia nadzoru,
- e) orientacyjne terminy, których powinny przestrzegać właściwe organy i podmioty objęte oceną przy komunikowaniu ustaleń z kontroli lub przeglądów,
- f) sposób oceny systemów i środków kontroli AML/CFT wprowadzone przez podmioty objęte oceną pod kątem skuteczności i współmierności do ryzyka ML/TF, na które narażony jest podmiot objęty oceną. Właściwe organy powinny przynajmniej określić główne obszary, na których powinien się skupić organ nadzoru, mogące sugerować brak skuteczności u podmiotu objętego oceną. O skutecznym wdrażaniu środków AML/CFT może świadczyć między innymi:
- vii) fakt, że pracownicy podmiotu objętego oceną wykazują się dobrą znajomością parametrów stosowanych w różnych systemach i są w stanie uzasadnić wyniki pochodzące z tych systemów,
  - viii) systemy i procesy stosowane do kontroli klientów i transakcji przynoszą oczekiwane wyniki, które są zbieżne z wynikami innych podobnych podmiotów objętych oceną w danym sektorze,

- ix) zasady i procesy służące identyfikacji i analizie podejrzanych lub nietypowych transakcji oraz zgłaszania ich jednostce analityki finansowej lub innym właściwym organom,
  - x) fakt, że pracownicy podmiotu objętego oceną wykazują się dobrą znajomością polityki i procesów AML/CFT oraz ich stosowania w praktyce,
  - xi) brak zastrzeżeń co do zgodności podmiotu objętego oceną z przepisami AML/CFT zgłaszanych wewnętrznie i zewnętrznie, np. przez wewnętrznych i zewnętrznych audytorów lub konsultantów,
  - xii) zapewnienie wystarczających i odpowiednich szkoleń wszystkim odpowiednim pracownikom i kadrze kierowniczej wyższego szczebla podmiotu objętego oceną,
  - xiii) wdrożenie przez podmiot objęty oceną uczciwych praktyk motywacyjnych, w tym w zakresie wynagrodzenia i innych świadczeń, które nie sprzyjają bezpośrednio lub pośrednio niewłaściwym praktykom lub niewłaściwej kulturze pracy,
  - xiv) wystarczająca i odpowiednia sprawozdawczość zarządcza na wszystkich szczeblach zarządzania,
  - xv) wprowadzenie odpowiednich rozwiązań zarządczych wraz z nadaniem wyraźnej roli kadrze kierowniczej wyższego szczebla w ramach AML/CFT,
- g) zakres, w jakim oczekuje się, że organ nadzoru zweryfikuje solidność systemów i środków kontroli AML/CFT, wdrożenie strategii i procedur w tym zakresie oraz skuteczność oceny ryzyka obejmującej całą działalność,
- h) przykłady rodzajów sytuacji, w których organy nadzoru powinny oprzeć się na swoim osądzie nadzorczym,
- i) w przypadku gdy narzędzie nadzoru obejmuje wrywkowe badanie dokumentacji klientów lub transakcji, podręcznik powinien wyjaśniać metodykę doboru próby, w tym minimalną liczebność próby i kryteria doboru,
- j) czynności, jakie organy nadzoru są zobowiązane podjąć po przeprowadzeniu inspekcji, aby zapewnić właściwe zastosowanie się do ustaleń nadzorczych przez podmioty objęte oceną oraz przykłady przypadków, w których konieczna może być kontrola następcza, jak określono w sekcji 4.4.8 niniejszych wytycznych,
- k) rozwiązania zarządcze w ramach właściwego organu w zakresie zatwierdzania wyników inspekcji lub przeglądów, w tym proces decyzyjny dotyczący sankcji i środków administracyjnych.
101. A) Przy opracowywaniu zasad badań wrywkowych właściwe organy powinny mieć na uwadze, że podmioty objęte oceną różnią się pod wieloma względami, np. pod względem liczby i rodzaju produktów i usług oraz liczby i rodzaju klientów i transakcji. Oznacza to, że właściwe organy mogą być zmuszone do dostosowania zasad doboru próby do specyfiki podmiotu

objętego oceną. W tym celu właściwe organy powinny rozważyć co najmniej następujące kryteria doboru miarodajnej próby:

- a) badanie wyrywkowe powinno pomagać właściwym organom w realizacji celów konkretnego narzędzia nadzoru wykorzystywanego do oceny. Oznacza to, że próba powinna obejmować miarodajną ilość dokumentacji klientów lub transakcji, odzwierciedlającą różnorodność klientów, produktów i usług w różnych kategoriach ryzyka, przy czym wielkość i skład tej próby określa się na podstawie:
  - i) celu narzędzia nadzoru wykorzystywanego do oceny,
  - ii) poszczególnych kategorii ryzyka klientów podmiotu objętego oceną oraz odsetka klientów, którzy reprezentują znaczące lub bardzo znaczące ryzyko ML/TF,
  - iii) charakteru, wielkości i złożoności działalności podmiotu objętego oceną,
- b) czynności kontrolne przeprowadzane w ramach badania wyrywkowego powinny być wystarczająco kompleksowe i inwazyjne, aby umożliwić właściwemu organowi osiągnięcie pożądanego celu nadzorczego,
- c) badania wyrywkowe należy równoważyć innymi czynnościami nadzorczymi wchodzącymi w skład narzędzia nadzoru, takimi jak przeglądy systemów, rozwiązań zarządczych oraz strategii i procedur.

102. Polityka właściwych organów w zakresie badań wyrywkowych powinna być elastyczna i umożliwiać dokonanie korekt na podstawie poziomu ryzyka lub nowych informacji, w tym informacji uzyskanych w ramach czynności nadzorczych. Oznacza to, że właściwe organy mogą zmienić wielkość próby, kategorie klientów, produktów, usług lub transakcji objętych próbą lub konkretne czynności kontrolne wykonywane przed kontrolą lub przeglądem bądź w ich trakcie. W przypadku gdy kontrola wyrywkowa wskazuje na systemowe niedopełnienie obowiązków podmiotu objętego oceną AML/CFT, właściwe organy powinny ustalić przyczynę tego stanu rzeczy, co może obejmować dodatkowe czynności kontrolne lub nadzorcze, w tym dodatkowe badania wyrywkowe lub rozmowy z kluczowym personelem.

103. Podręcznik nadzoru powinien być regularnie poddawany przeglądowi i w razie potrzeby aktualizowany, w szczególności jeżeli zaszły istotne zmiany, które mogą mieć wpływ na podejście nadzorcze, w tym zmiany wynikające z przepisów prawa lub międzynarodowych wytycznych bądź wymagane w wyniku informacji zwrotnych otrzymanych przez właściwe organy na temat adekwatności podejścia nadzorczego, w tym od komórki audytu wewnętrznego lub organów zewnętrznych, takich jak Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniądzy, Rada Europy lub Europejskie Urzędy Nadzoru. W wyniku takiego przeglądu właściwe organy powinny podsumować zdobyte doświadczenia i wyeliminować ewentualne stwierdzone niedociągnięcia. Właściwe organy nadzoru powinny być niezwłocznie informowane o wszelkich zmianach w podręczniku.

4.4.6 Zapewnienie jakości

104. Właściwe organy powinny zapewnić spójne prowadzenie nadzoru AML/CFT przez wszystkie organy nadzoru. W związku z tym powinny one wprowadzić kontrole jakości w celu zapewnienia spójnego stosowania narzędzi i praktyk nadzoru przez wszystkie organy nadzoru zgodnie z podręcznikiem nadzoru. Takie kontrole powinny obejmować co najmniej przegląd przeprowadzony przez komórkę audytu wewnętrznego oraz zastosowanie zasady „dwóch par oczu”. Szkolenia pracowników, mentoring i staże towarzyszące pomiędzy organami nadzoru to kolejne środki, jakie mogą stosować właściwe organy w celu zapewnienia spójności nadzoru.
105. Właściwe organy powinny zapewnić ścisłość i rzetelność informacji zebranych od podmiotów objętych oceną na potrzeby oceny ryzyka lub innych narzędzi nadzoru. W tym celu właściwe organy powinny co przynajmniej przeprowadzać krzyżową kontrolę tych informacji w oparciu o informacje, jakimi już dysponują w odniesieniu do konkretnego podmiotu objętego oceną lub podobnych podmiotów objętych oceną, bądź informacje otrzymane z innych rzetelnych źródeł, w tym organów nadzoru ostrożnościowego, innych właściwych organów lub jednostek analityki finansowej.
106. W przypadku stwierdzenia, że informacje przekazane przez co najmniej jeden podmiot objęty oceną wydają się nieścisłe lub niekompletne, właściwe organy powinny podjąć działania w celu wyjaśnienia niespójności i dążyć do uzyskania ścisłych informacji. W takich okolicznościach właściwe organy powinny rozważyć podjęcie najbardziej odpowiednich czynności nadzorczych w celu rozwiązania problemu w zależności od zakresu i rodzaju stwierdzonych nieścisłości. Czynności te mogą obejmować żądanie wyjaśnień bezpośrednio od podmiotu objętego oceną, przeprowadzenie inspekcji ad hoc w podmiocie objętym oceną lub zastosowanie określonych środków nadzoru.
107. Właściwe organy powinny uwzględnić wymagane zasoby przy opracowywaniu i przeprowadzaniu niezbędnych kontroli zapewnienia jakości. W niektórych przypadkach konieczne może być zaangażowanie wyspecjalizowanych zasobów IT lub z innych dziedzin.

4.4.7 Korzystanie z usług podmiotów zewnętrznych

108. W przypadku korzystania z usług konsultantów zewnętrznych lub audytorów przy realizacji planu nadzoru, niektórych jego części lub konkretnego zadania nadzorczego właściwe organy powinny zawsze upewnić się, czy podmioty zewnętrzne:
- a) posiadają wystarczającą wiedzę i umiejętności, aby wykonywać szczególne zadania nadzorcze, które zostały im zlecone przez właściwe organy,
  - b) dobrze rozumieją oczekiwania nadzorcze i zakres prac, które muszą wykonać,
  - c) mają dostęp do szczegółowych wytycznych, które jasno określają warunki ich zlecenia, a także do wszelkich procesów, których muszą przestrzegać w ramach zlecenia,
  - d) prowadzą wystarczającą dokumentację zawierającą szczegółowe informacje na temat czynności podjętych w celu wykonania wymaganych zadań oraz uzasadnienie wniosków i ustaleń,

- e) wykonują wymagane zadania z zachowaniem wysokiego poziomu jakości. Może to oznaczać, że właściwe władze będą sprawdzać inne prace realizowane przez podmiot zewnętrzny lub brać udział w niektórych czynnościach wykonywanych przez ten podmiot w imieniu właściwego organu,
- f) zgłaszają wszelkie potencjalne konflikty interesów, a jeżeli okaże się, że konflikt interesów zachodzi, właściwe organy powinny zapewnić jego odpowiednie rozpatrzenie i rozwiązanie. Gdy konflikt interesów nie może być rozwiązany, właściwe organy powinny nie udzielać zlecenia podmiotowi zewnętrznemu lub je wycofać.

109. W przypadku stałego korzystania z usług ekspertów w ramach procesu nadzoru właściwe organy powinny uwzględnić ten fakt w planie i podręczniku nadzoru.

110. Właściwe organy powinny zapewnić posiadanie własnych zasobów fachowej wiedzy, aby móc sprawdzać i w razie potrzeby weryfikować prace prowadzone przez podmioty zewnętrzne w ich imieniu.

111. W sytuacjach, w których podmioty objęte oceną z własnej inicjatywy lub na żądanie właściwych organów udzielają zlecenia zewnętrznym audytorom lub konsultantom na przeprowadzenie oceny przestrzegania obowiązków AML/CFT, właściwe organy powinny zapewnić, aby:

- a) powiadomiono je o zakresie przeglądu przeprowadzonego przez podmioty zewnętrzne,
- b) powiadomiono je o umiejętnościach, wiedzy i doświadczeniu ekspertów zatrudnionych przez podmioty zewnętrzne do przeprowadzenia oceny, oraz
- c) były regularnie informowane o wynikach i ustaleniach prac ekspertów, w tym w przypadkach, gdy eksperci konsekwentnie zgłaszają brak słabości lub ustaleń.

112. Właściwe organy powinny wziąć pod uwagę pracę podmiotów zewnętrznych i w razie potrzeby uwzględnić je w działaniach następczych w zakresie nadzoru lub w ramach bieżącego nadzoru. Właściwe organy powinny przeanalizować przyczyny wszelkich stwierdzonych rozbieżności między pracami ekspertów zewnętrznych a ich własnymi ustaleniami z inspekcji lub przeglądów nadzorczych oraz uwzględnić tę analizę w swojej ocenie ryzyka podmiotu objętego oceną. W razie wątpliwości co do ogólnej jakości pracy wykonywanej przez ekspertów podmiotów zewnętrznych, jak opisano w pkt 108 i 111, właściwe organy powinny rozważyć ujęcie przeglądu tych prac w ramach przyszłych kontroli lub przeglądów u podmiotu objętego oceną.

113. Właściwe organy powinny zapewnić ekspertom podmiotów zewnętrznych możliwość zgłaszania im bezpośrednio w razie potrzeby wszelkich nieprawidłowości, niedociągnięć lub naruszeń u podmiotu objętego oceną niezależnie od tego, czy działają na zlecenie właściwych organów, czy podmiotów objętych oceną.

4.4.8 Działania następcze w zakresie nadzoru

114. Właściwe organy powinny mieć pewność, że podmioty objęte oceną odpowiednio uwzględniają wszelkie naruszenia lub słabości swoich systemów i środków kontroli AML/CFT i podejmują w stosunku do nich skuteczne działania naprawcze. Właściwe organy powinny podjąć wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia zmiany lub zaniechania zachowań bądź działań ze strony podmiotów objętych oceną.

115. Podejmując decyzję o wyborze najskuteczniejszych działań następczych w zakresie nadzoru, właściwe organy powinny wybrać narzędzia lub środki nadzoru, które są proporcjonalne do istotności słabości i wagi stwierdzonych naruszeń oraz uwzględniać poziom ryzyka, na które narażony jest podmiot objęty oceną. Oznacza to, że poważne naruszenia i istotne słabości²¹ stwierdzone w podmiocie objętym oceną, który jest narażony na znaczące lub bardzo znaczące ryzyko ML/TF, będą wymagały bardziej intensywnych działań następczych i większych zasobów nadzorczych niż mniej poważne naruszenia lub nieistotne słabości w podmiotach objętych oceną, które są narażone na niższe ryzyko. W najpoważniejszych przypadkach właściwe organy mogą na przykład przeprowadzić kontrolę następczą, aby zapewnić skuteczne przeciwdziałanie wszystkim słabościom i ewentualnie rozważyć nałożenie sankcji, podczas gdy w mniej poważnych przypadkach może wystarczyć uzyskanie od podmiotu objętego oceną potwierdzenia, że problemy zostały rozwiązane zgodnie z zaproponowanym planem działań naprawczych.

116. Przy określaniu najskuteczniejszych działań następczych w zakresie nadzoru zgodnie z pkt 114 i 115 powyżej właściwe organy powinny co najmniej rozważyć:

- a) czy po wdrożeniu planu działań naprawczych zaproponowanego właściwemu organowi przez podmiot objęty oceną wszystkie naruszenia i niedociągnięcia zostaną skutecznie usunięte i naprawione. Właściwe organy powinny być usatysfakcjonowane zaproponowanym przez podmiot objęty oceną harmonogramem realizacji działań naprawczych i zakwestionować go, jeśli jest nierealistyczny lub proponowane działania nie są wystarczająco zdecydowane, aby wyeliminować konkretne słabości,
- b) czy narzędzia nadzoru, środki nadzoru lub sankcje należy stosować samodzielnie czy łącznie, aby naruszenia i słabości w podmiocie objętym oceną mogły być eliminowane szybko i skutecznie,
- c) pilność działań naprawczych, jako że niektóre naruszenia lub słabości mogą wymagać podjęcia bardziej pilnych działań przez podmioty objęte oceną, co oznacza, że właściwe organy powinny zapewnić, aby podmiot objęty oceną potraktował priorytetowo takie uchybienia,
- d) czas potrzebny na naprawienie konkretnych naruszeń lub uchybień, a w przypadku gdy działania naprawcze mogą być rozciągnięte w czasie, podmiot objęty oceną powinien wprowadzić odpowiednie środki tymczasowe w celu ograniczenia ryzyka,

---

²¹ Więcej informacji na temat sposobu określania istotności niedociągnięć można znaleźć w regulacyjnych standardach technicznych opracowanych przez EUNB na podstawie art. 9a rozporządzenia w sprawie EUNB.

- e) prawdopodobieństwo ponownego lub systemowego naruszenia lub niedociągnięcia, które można ocenić na podstawie analizy wcześniejszych uchybień u podmiotu objętego oceną oraz długości okresu, w którym podmiot objęty oceną nie wdrożył skutecznych systemów i środków kontroli; działania następcze właściwego organu powinny koncentrować się nie tylko na rozwiązaniu jednej konkretnej kwestii, lecz także na zapewnieniu, aby podmiot objęty oceną zaniechał systemowych uchybień,
- f) potencjalny wpływ naruszenia lub niedociągnięcia na szersze ramy kontroli wewnętrznej podmiotów objętych oceną, co może wymagać zaangażowania organów nadzoru ostrożnościowego zgodnie z wytycznymi EUNB dotyczącymi współpracy ²² oraz ewentualnych działań następczych również z perspektywy ostrożnościowej,
- g) zdolność i gotowość podmiotu objętego oceną do usunięcia uchybień stwierdzonych przez właściwe organy, w tym zakres, w jakim osoby pełniące najważniejsze funkcje i kadra kierownicza wyższego szczebla tego podmiotu są zaangażowane w proces naprawczy.

117. W przypadku podejrzenia, że brak wdrożenia skutecznych systemów i środków kontroli może być celowym działaniem, właściwe organy powinny rozważyć podjęcie bardziej zdecydowanych działań następczych, które zapewniłyby natychmiastowe zaprzestanie takiego postępowania przez podmiot objęty oceną. W takich okolicznościach właściwe organy powinny współpracować i wymieniać informacje z organami nadzoru ostrożnościowego na temat nieprawidłowości u podmiotu objętego oceną.

118. Właściwe organy powinny sformalizować proces działań następczych w zakresie nadzoru i ująć go w podręcznikach nadzoru, zapewniając jednocześnie wystarczającą elastyczność w odniesieniu do osądu nadzorczego. Właściwe organy powinny opracować harmonogram i opis konkretnych działań następczych w zakresie nadzoru i środków, które podmiot objęty oceną powinien podjąć w celu zaradzenia każdemu naruszeniu i każdej słabości.

119. W przypadku stwierdzenia, że podmioty objęte oceną nie wdrożyły skutecznie strategii i procedur obejmujących całą grupę we wszystkich częściach grupy zgodnie z art. 45 ust. 1 dyrektywy 2015/849, a ich systemy i środki kontroli nie są wystarczająco mocne, aby ograniczyć ryzyko, na które grupa jest narażona w różnych jurysdykcjach, właściwy organ powinien podjąć niezbędne kroki w celu zapewnienia, aby:

- a) podmioty objęte oceną wprowadziły plan działań naprawczych na poziomie grupy, w którym wskażą, w jaki sposób stwierdzone słabości będą naprawiane w poszczególnych jurysdykcjach,
- b) niezwłocznie podjąć współpracę z innymi właściwymi organami zaangażowanymi w nadzór nad podmiotami należącymi do grupy – w ramach kolegiów ds. przeciwdziałania praniu

---

²²[Wytyczne EUNB w sprawie współpracy i wymiany informacji między organami nadzoru ostrożnościowego, organami nadzoru AML/CFT oraz jednostkami analityki finansowej na podstawie art. 117 ust. 6 dyrektywy 2013/36/UE, grudzień 2021 r.](#)

pieniędzy i finansowaniu terroryzmu lub innych mechanizmów współpracy – aby uświadomić im istnienie tych słabości,

- c) współpracować z innymi właściwymi organami i ewentualnie organami nadzoru ostrożnościowego w celu podjęcia decyzji w sprawie najodpowiedniejszych działań następczych na poziomie grupy lub poszczególnych podmiotów w zależności od potrzeb. Takie działania następcze mogą obejmować między innymi wspólną kontrolę na miejscu lub wspólne podejście różnych właściwych organów.

120. Chociaż proces nadzoru jest odrębny od procesu nakładania sankcji, oba te procesy nie wykluczają się wzajemnie i powinny się uzupełniać. W związku z tym, niezależnie od sankcji nakładanych na podmiot objęte oceną, właściwe organy powinny prowadzić ścisłe działania następcze, aby upewnić się, czy naruszenia i niedociągnięcia są odpowiednio naprawiane.

121. Bez względu na postanowienia zawarte w niniejszych wytycznych, właściwe organy powinny zgłaszać Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Bankowego wszelkie istotne niedociągnięcia zgodnie z projektem regulacyjnych standardów technicznych na mocy art. 9a rozporządzenia (UE) nr 1093/2010.

4.4.9 Informacje zwrotne dla sektora

a. Informacje zwrotne na temat ocen ryzyka

122. Właściwe organy powinny przekazywać podmiotom objętym oceną informacje zwrotne na temat wyników sektorowej oceny ryzyka. Właściwe organy powinny ujawnić co najmniej:

- a) kluczowe rodzaje ryzyka stwierdzone w każdym sektorze i podsektorze,
- b) swoją ocenę tego ryzyka oraz
- c) wszelkie inne informacje, które mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia ryzyka przez podmioty objęte oceną oraz do poprawy ich indywidualnych i obejmujących całą działalność ocen ryzyka.

123. W przypadku podjęcia decyzji o przekazaniu podmiotom objętym oceną zredagowanej wersji sektorowej lub podsektorowej oceny ryzyka, z której usunięte zostały dane poufne lub wrażliwe, właściwe organy powinny upewnić się, że zawiera ona wystarczające i istotne informacje, aby umożliwić podmiotom objętym oceną wykorzystanie tych informacji przy opracowywaniu własnych ocen ryzyka.

b. Wytyczne dla sektora

124. Właściwe organy powinny wydać niezbędne wytyczne dla podmiotów objętych oceną, wyjaśniając, w jaki sposób oczekują od nich wdrożenia w praktyce podejścia opartego na analizie ryzyka oraz jak mają wywiązywać się z obowiązku AML/CFT. Właściwe organy powinny

wykorzystywać odpowiednie wytyczne publikowane przez Europejskie Urzędy Nadzoru jako podstawę własnych wytycznych, uzupełniając je stosownie do specyfiki krajowej.

125. Właściwe organy powinny również ocenić potrzebę dodatkowych wytycznych w danym sektorze. Właściwe organy powinny ocenić poziom wiedzy i doświadczenia AML/CFT w swoim sektorze na podstawie powtarzających się problemów, nowego ryzyka lub innych obaw wynikających z analizy informacji zebranych na potrzeby oceny ryzyka, ustaleń z inspekcji, w tym przeglądów problemowych, oraz z innych kontaktów z sektorem, w tym organizacjami branżowymi. O potrzebie dodatkowych wytycznych mogą świadczyć między innymi następujące sygnały:

- a) powtarzające się przypadki nieprzestrzegania przez podmioty objęte oceną niektórych obowiązków AML/CFT,
- b) ostatnie zmiany ram prawnych na szczeblu krajowym lub unijnym, które mogą mieć wpływ na zdolność podmiotów objętych oceną do wypełniania obowiązków AML/CFT,
- c) dowody na zmniejszanie ekspozycji na ryzyko w niektórych sektorach lub podmiotach objętych oceną lub dowody na to, że podmioty objęte oceną unikają ryzyka, nie zaś skutecznie nimi zarządzają,
- d) wielokrotne pytania kierowane do właściwych organów lub prośby o wskazówki dotyczące niektórych aspektów ram AML/CFT,
- e) pojawienie się nowych rodzajów ryzyka i typologii ML/TF.

126. Właściwe organy powinny ocenić, czy wytyczne są potrzebne w odniesieniu do całego sektora, danego podsektora lub konkretnego tematu. Właściwe organy powinny zapewnić, aby wydawane przez nie wytyczne były jasne i jednoznaczne, a także:

- a) ułatwiały i wspierały wdrażanie skutecznego podejścia opartego na analizie ryzyka przez podmioty objęte oceną,
- b) nie sprzyjały bezpośrednio ani pośrednio praktyce nieselektywnego zmniejszania ekspozycji na ryzyko w odniesieniu do całych kategorii klientów zgodnie z wytycznymi EUNB dotyczącymi czynników ryzyka ML/TF, a w szczególności wytycznymi nr 4.9, 4.10 i 4.11²³.

127. Przy opracowywaniu wytycznych nadzorczych właściwe organy powinny rozważyć współpracę z podmiotami objętymi oceną i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, a także określić najskuteczniejszy sposób jej prowadzenia. Może to obejmować między innymi proces konsultacji publicznych, współpracę z organizacjami branżowymi, jednostkami analityki finansowej, organami ścigania, innymi właściwymi organami lub agencjami rządowymi, a także udział w forach konsultacyjnych. Właściwe organy powinny

---

²³ Wytyczne w sprawie należytej staranności wobec klienta oraz czynników, które instytucje kredytowe i finansowe powinny uwzględnić przy ocenie ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z indywidualnymi stosunkami gospodarczymi i sporadycznymi transakcjami („Wytyczne dotyczące czynników ryzyka ML/TF”), o których mowa w art. 17 i 18 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849, [EBA/GL/2021/02](#).

dopilnować, by konsultacje obejmowały wystarczającą liczbę zainteresowanych stron, na które wytyczne będą miały wpływ, oraz by zapewniono im wystarczającą ilość czasu na przekazanie swoich opinii.

128. Właściwe organy powinny okresowo oceniać adekwatność dotychczasowych wytycznych dla sektora. Taka ocena powinna być przeprowadzana regularnie lub na zasadzie ad hoc i może być inicjowana przez pewne wydarzenia, w tym zmiany w ustawodawstwie krajowym lub europejskim, zmiany w krajowej lub ponadnarodowej ocenie ryzyka lub w oparciu o informacje zwrotne od sektora. W przypadku stwierdzenia, że dotychczasowe wytyczne przestały być aktualne lub istotne, właściwe organy powinny bez zbędnej zwłoki powiadomić sektor o niezbędnych zmianach.

c. Komunikacja z sektorem

129. Właściwe organy powinny wprowadzić i stosować strategię komunikacyjną mającą zapewnić, aby ich komunikacja z podmiotami objętymi oceną pozostawała ukierunkowana na poprawę zgodności z przepisami AML/CFT w sektorze lub niektórych podsektorach, a ich zasoby były jak najskuteczniej wykorzystywane. W ramach strategii komunikacyjnej właściwe organy powinny określić, w jaki sposób będą komunikować się z różnymi zainteresowanymi stronami, w tym przy informowaniu sektora o wynikach oceny ryzyka i odpowiednich wytycznych.

130. Właściwe organy powinny określić najbardziej odpowiednie i skuteczne narzędzia komunikacji, które umożliwią jasne i konstruktywne informowanie zainteresowanych stron o oczekiwaniach regulacyjnych. Narzędzia te mogą obejmować między innymi:

- a) równoczesną komunikację ze wszystkimi podmiotami objętymi oceną, która może obejmować publikację na stronie internetowej właściwego organu lub za pośrednictwem innych kanałów internetowych,
- b) komunikację z ograniczoną grupą zainteresowanych stron, która może obejmować udział właściwego organu w różnych konferencjach lub szkoleniach lub poprzez działania informacyjne skierowane do organizacji branżowych i zawodowych,
- c) komunikację za pośrednictwem pism lub okólników, które mogą być skierowane do całego sektora lub odpowiednich grup zainteresowanych stron, lub
- d) bezpośrednią komunikację z podmiotami objętymi oceną na zasadzie dwustronnej lub wielostronnej, w tym konsultacje społeczne. W przypadku komunikacji dwustronnej właściwy organ powinien zastanowić się, czy taka komunikacja nie byłaby istotna dla szerszego grona zainteresowanych stron, co może sugerować wybór innego, odpowiedniejszego narzędzia komunikacji.

131. Decydując o najodpowiedniejszych narzędziach komunikacji, właściwe organy powinny uwzględnić co najmniej następujące elementy:

- a) odbiorców komunikacji, od czego może zależeć jej szczegółowość,

- b) znaczenie danego tematu dla konkretnej grupy zainteresowanych stron, sektora lub rynku jako całości,
- c) terminowość i pilność komunikacji, aby zapewnić udostępnienie wymaganych informacji podmiotom objętym oceną w odpowiednim czasie,
- d) rodzaj przekazywanych informacji.

4.4.10 Szkolenie personelu właściwego organu

132. Właściwe organy powinny zapewnić, aby pracownicy wykonujący bezpośrednio lub pośrednio zadania AML/CFT posiadali odpowiednią wiedzę i pojęcie o obowiązujących ramach prawnych w tym zakresie oraz byli odpowiednio wykwalifikowani i wyszkoleni, aby móc dokonywać rzetelnej oceny nadzorczej.

133. Właściwe organy powinny opracować program szkoleń dostosowany do potrzeb jego pracowników, ich obowiązków zawodowych, stażu pracy i doświadczenia. Program szkoleń powinien być regularnie aktualizowany i weryfikowany. Właściwe organy powinny monitorować poziom szkoleń odbytych przez poszczególnych pracowników, a w stosownych przypadkach – całe zespoły.

134. Właściwe organy powinny zapewnić przeszkolenie personelu nadzorczego w zakresie praktycznego stosowania modelu RBS AML/CFT, aby umożliwić sprawowanie nadzoru w tym zakresie w sposób skuteczny i spójny. Właściwe organy powinny zapewnić, aby wyniki sektorowych i indywidualnych ocen ryzyka ML/TF były przekazywane wszystkim odpowiednim pracownikom, w tym niezaangażowanym bezpośrednio w oparty na analizie ryzyka nadzór AML/CFT. Właściwe organy powinny między innymi dopilnować, aby organy nadzoru:

- a) rozumiały potrzebę elastyczności, gdy opinie podmiotów objętych oceną na temat ryzyka i środków kontroli różnią się od opinii właściwych organów na temat ryzyka, a także umiały uwzględnić argumentację przedstawioną przez podmioty objęte oceną,
- b) umiały ocenić jakość oceny ryzyka przeprowadzonej przez podmioty objęte oceną,
- c) umiały ocenić adekwatność, proporcjonalność i efektywność strategii i procedur podmiotu objętego oceną AML/CFT, a także szerzej rozumianych rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli wewnętrznej w świetle własnej oceny ryzyka tego podmiotu,
- d) posiadały wiedzę o różnych produktach, usługach i instrumentach finansowych oraz związanych z nimi ryzyku,
- e) posiadały wiedzę o ramach nadzorczych właściwych organów, w tym strategii i planie nadzoru AML/CFT,
- f) posiadały wiedzę o różnych stosowanych przez właściwe organy narzędziach i praktykach nadzoru oraz o ich istotności dla zadań wykonywanych przez pracownika, na przykład w

zakresie praktycznego zastosowania poszczególnych narzędzi nadzoru oraz znaczenia współpracy z innymi zainteresowanymi stronami.

135. Szkolenia powinny być dostosowane do obowiązków odpowiedniego personelu i kadry kierowniczej wyższego szczebla AML/CFT oraz mogą obejmować wewnętrzne i zewnętrzne kursy szkoleniowe i konferencje, e-kursy, biuletyny informacyjne, dyskusje na temat studiów przypadku, rekrutację, informacje zwrotne na temat ukończonych zadań i inne formy uczenia się przez działanie. Właściwe organy mogą również korzystać z wymiany wiedzy między sobą oraz z innymi odpowiednimi organami krajowymi i zagranicznymi, takimi jak organy nadzoru ostrożnościowego, jednostki analityki finansowej, odpowiednie organy UE, organy nadzoru AML/CFT w innych państwach .

136. Właściwe organy powinny zapewnić terminowość szkoleń, zwłaszcza dla nowych pracowników oraz w przypadku istotnych zmian ram nadzorczych AML/CFT. Właściwe organy powinny zapewnić, aby wiedza fachowa w zakresie AML/CFT ich pracowników była aktualna i właściwa, a w stosownych przypadkach obejmowała świadomość nowych ryzyk.

4.5 Etap 4 – Monitorowanie i aktualizacja modelu RBS

4.5.1 Przegląd oceny ryzyka oraz strategii i planów nadzorczych (etap 1, 2 i 3)

137. RBS nie jest działaniem jednorazowym, lecz ciągłym i cyklicznym procesem. W związku z tym właściwe organy powinny przeprowadzać okresowe lub doraźne przeglądy informacji, na których opiera się ich ocena ryzyka, i w razie potrzeby je aktualizować.

138. W ramach cyklicznego procesu właściwe organy powinny regularnie dokonywać przeglądu i aktualizacji swoich sektorowych i indywidualnych ocen ryzyka podmiotów objętych oceną w drodze przeglądów okresowych lub na zasadzie *ad hoc*.

139. W razie potrzeby należy również aktualizować strategię i plany nadzoru, czy to w drodze okresowych przeglądów, czy też w odpowiedzi na zdarzenia zewnętrzne. Strategia i plany nadzoru powinny również odzwierciedlać istotne zmiany w ocenach ryzyka, w szczególności w przypadku stwierdzenia nowych ryzyk. Właściwe organy powinny ujmować wyniki tych przeglądów i aktualizacji jako zmiany w RBS.

a. Przeglądy okresowe

140. Właściwe organy powinny przeprowadzać okresowe przeglądy indywidualnych i sektorowych ocen ryzyka, aby zapewnić ich aktualność i adekwatność. W tym kontekście ważne jest, aby właściwe organy weryfikowały, czy założenia leżące u podstaw oceny ryzyka, w tym założenia związane z różnymi poziomami ryzyka stwarzanego przez dane sektory i podmioty objęte oceną lub dotyczące skuteczności określonego narzędzia nadzoru, są nadal aktualne.

141. Harmonogram każdego przeglądu powinien być dostosowany do strategii nadzoru i proporcjonalny do ryzyka ML/TF związanego z danym sektorem i podmiotem objętym oceną.

W przypadku sektorów i podmiotów objętych oceną, które są narażone na znaczące lub bardzo znaczące ryzyko ML/TF lub zmagają się z częstymi zmianami swojej działalności i funkcjonują w szybko zmieniającym się otoczeniu, przeglądy powinny odbywać się częściej.

b. Przeglądy *ad hoc*

142. Przeglądy *ad hoc* czynników ryzyka, oceny ryzyka, a w razie potrzeby – strategii i planów nadzorów powinny odbywać się w następstwie istotnych zmian mających wpływ na profil ryzyka podmiotu objętego oceną, w tym:

- a) nowych ryzyk ML/TF,
- b) wyników nadzoru na miejscu lub zdalnego oraz kontroli działań naprawczych lub zaradczych podjętych przez podmiot objęty oceną,
- c) zmiany lub pojawienia się nowych informacji na temat właścicieli znaczących pakietów akcji, członków zarządu, osób pełniących kluczowe funkcje lub organizacji podmiotu objętego oceną,
- d) zmiany ponadnarodowej oceny ryzyka Komisji Europejskiej opublikowanej zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy (UE) 2015/849, krajowej oceny ryzyka lub nadzorczej oceny ryzyka opracowanej zgodnie z niniejszymi wytycznymi,
- e) pojawienia się nowych rodzajów firm w sektorze lub podsektorze,
- f) nagłych zmian w obrębie sektora lub podsektora, w tym zmian bazy klientów, oferowanych usług i produktów, kanałów dostaw lub ekspozycji na określone obszary geograficzne,
- g) pojawienia się nowych informacji mogących świadczyć o zwiększeniu się stopnia ekspozycji na ryzyko ML/TF w odniesieniu do konkretnego podmiotu objętego oceną lub sektora,
- h) innych sytuacji, w których właściwy organ ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że informacje, na których oparł swoją ocenę ryzyka, przestały być istotne lub zawierają znaczące braki.

143. Właściwe organy powinny również rozważyć, czy zmiany wpływające na jeden konkretny podmiot objęty oceną mogą wpłynąć na inne podmioty objęte oceną i czy nie należy dokonać przeglądu oceny ryzyka tych innych podmiotów, na które zmiany mają znaczący wpływ.

144. Jeśli w wyniku zweryfikowanej oceny ryzyka zmieniły się kategorie lub punktowa ocena ryzyka, właściwe organy powinny zapewnić odpowiednią aktualizację swoich systemów wewnętrznych i podręcznika nadzoru.

4.5.2 Przegląd modelu RBS w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu

145. Właściwe organy powinny dążyć do upewnienia się, że ich wewnętrzne procesy i procedury, w tym metodyka oceny ryzyka ML/TF, są aktualne oraz stosowane konsekwentnie i skutecznie.

Właściwe organy powinny w razie potrzeby niezwłocznie dokonać przeglądu i aktualizacji metodyki.

146. Jeśli przegląd ujawni problemy związane z modelem RBS w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu, właściwe organy powinny podjąć kroki w celu ich rozwiązania. Właściwe organy powinny jednak powstrzymać się od częstego wprowadzania zmian do modelu RBS w krótkich odstępach czasu, aby ułatwić dokonywanie porównań w czasie.

147. W przypadku stosowania zautomatyzowanych systemów przydzielania punktowych ocen ryzyka właściwe organy powinny przeanalizować przypadki, w których zautomatyzowana ocena punktowa została zmieniona na podstawie osądu zawodowego, co sugeruje, że nie odzwierciedlała ona poprawnie profilu ryzyka podmiotu objętego oceną. W takich przypadkach właściwe organy powinny zbadać, czy zakres i częstotliwość takich zmian nie wskazują na błąd w metodyce oceny ryzyka. W przypadku wykrycia błędu właściwe organy powinny podjąć niezbędne kroki w celu jego usunięcia.

a. Przeglądy okresowe

148. Właściwe organy powinny okresowo sprawdzać, czy model RBS w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu przynosi zamierzony rezultat, a w szczególności czy poziom zasobów nadzorczych pozostaje proporcjonalny do rozpoznanego ryzyka ML/TF. Właściwe organy powinny wykorzystywać różne dostępne im narzędzia podczas przeglądu i oceny adekwatności i skuteczności swojego modelu RBS w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu. Narzędzia te obejmują między innymi:

- a) specjalistyczną wiedzę,
- b) kwestionariusze samooceny,
- c) wrywkowe badanie środków i działań nadzorczych,
- d) nowe informacje, takie jak zgłoszenia i informacje zwrotne od innych właściwych organów lub odpowiednich organów AML/CFT,
- e) informacje zwrotne od jednostek analityki finansowej, organów ścigania i innych agencji krajowych,
- f) publikacje odpowiednich organizacji europejskich lub międzynarodowych.

149. Właściwe organy powinny również dążyć do zapoznania się z najlepszymi praktykami międzynarodowymi i w miarę możliwości rozważyć udział w odpowiednich forach międzynarodowych i europejskich.

150. Pomiar wpływu nadzoru AML/CFT na poziom przestrzegania przepisów i skuteczność środków kontroli osób objętych oceną AML/CFT może również pomóc właściwym organom w ocenie skuteczności ich modelu RBS.

b. Przeglądy *ad hoc*

151. Oprócz regularnych przeglądów w ustalonych odstępach czasu właściwe organy powinny dokonywać przeglądu, aktualizacji lub zmiany swojego modelu RBS w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu, jeżeli następujące zdarzenia każą poddać w wątpliwość jego adekwatność lub skuteczność:

- a) zewnętrzne oceny modelu, w tym przeprowadzane przez FATF, Moneyval lub audyty zewnętrzne,
- b) wewnętrzne oceny modelu, w tym analiza luk, sprawozdania z audytu wewnętrznego, badania zapewnienia jakości oraz wdrożone doświadczenia i wnioski,
- c) istotne zmiany otoczenia prawnego lub regulacyjnego AML/CFT,
- d) publikacja odpowiednich wytycznych międzynarodowych,
- e) pojawienie się lub rozpoznanie nowych czynników ryzyka.

4.5.3 Aspekty organizacyjne i proceduralne procesu przeglądu

152. Właściwe organy powinny wprowadzić obiektywny proces przeglądu swojego modelu RBS, oparty na jasnych i przejrzystych procedurach wewnętrznych. Takie procedury powinny określać co najmniej:

- a) kiedy lub pod wpływem jakich wydarzeń należy dokonać przeglądu,
- b) jaki jest zakres przeglądu lub w jaki sposób go określić,
- c) kto w ramach właściwego organu odpowiada za proces przeglądu. Właściwe organy powinny rozważyć, czy zespół lub pracownik, który był odpowiedzialny za opracowanie modelu RBS, powinien również ponosić odpowiedzialność za jego przegląd, czy też czynność tę należy powierzyć innemu pracownikowi lub zespołowi, np. wewnętrznemu zespołowi ds. zapewniania jakości, audytu wewnętrznego zarządzania ryzykiem.

153. Oprócz wewnętrznego procesu przeglądu właściwe organy powinny rozważyć, czy konieczne jest zaangażowanie eksperta zewnętrznego w celu uzyskania obiektywnej oceny modelu RBS lub zapewnienia harmonizacji na szczeblu krajowym z modelami stosowanymi przez inne właściwe organy.

4.5.4 Prowadzenie dokumentacji

154. Właściwe organy powinny udokumentować model RBS w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu, jego wdrażanie i późniejsze przeglądy do celów pamięci instytucjonalnej (nadzorczej), a także prowadzić rejestr wyników i decyzji oraz ich uzasadnień, aby zapewnić spójność i konsekwencję działań podejmowanych przez właściwe organy w odniesieniu do poszczególnych podmiotów objętych oceną.

4.5.5 Odpowiedzialność

155. Kadra kierownicza wyższego szczebla właściwych organów powinna posiadać odpowiednią znajomość ryzyka ML/TF w nadzorowanym sektorze i podsektorach, a także być regularnie informowana o działaniach nadzorczych AML/CFT oraz o ich wynikach. Dzięki temu będzie mogła ocenić ogólną skuteczność środków wdrożonych przez podmioty objęte oceną w celu ograniczenia ryzyka, a w stosownych przypadkach – potrzebę przeprowadzenia przeglądu intensywności i częstotliwości nadzoru i alokacji zasobów nadzorczych.
156. Kadra kierownicza wyższego szczebla właściwych organów powinna zapewnić wprowadzenie odpowiednich rozwiązań w zakresie zarządzania w celu zatwierdzenia strategii nadzorczej i jej późniejszych zmian przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla, a także monitorowania postępów we wdrażaniu strategii nadzorczej AML/CFT w ramach właściwego organu. Rozwiązania te powinny w szczególności zapewniać, aby właściwy organ dysponował wystarczającymi zasobami do wdrożenia strategii, w tym specjalistycznymi zasobami AML/CFT, prawnymi, politycznymi i w zakresie ryzyka, oraz by jego cele nadzorcze określone w strategii zostały w pełni zrealizowane.

Załącznik

Przekształcenie kategorii ryzyka

Scenariusz 1: W przypadku gdy właściwe organy zaliczają podmioty objęte oceną i sektory do trzech kategorii ryzyka, powinny one stosować podejście określone w tabeli 1, gdy zostaną poproszone o przekształcenie kategorii ryzyka na cztery kategorie sugerowane w niniejszych wytycznych.

<i>Kategorie ryzyka właściwego organu</i>	<i>Kategorie ryzyka zaproponowane w niniejszych wytycznych</i>
<i>Ryzyko niskie</i> →	Ryzyko mniej znaczące
<i>Ryzyko średnie</i> →	Ryzyko umiarkowanie znaczące
<i>Ryzyko wysokie</i> →	Ryzyko bardzo znaczące

Scenariusz 2: W przypadku gdy właściwe organy zaliczają podmioty objęte oceną i sektory do pięciu kategorii ryzyka, powinny one stosować podejście określone w tabeli 2, gdy zostaną poproszone o przekształcenie kategorii ryzyka na cztery kategorie sugerowane w niniejszych wytycznych.

<i>Kategorie ryzyka właściwego organu</i>	<i>Kategorie ryzyka zaproponowane w niniejszych wytycznych</i>
<i>Ryzyko Niskie</i> →	Ryzyko mniej znaczące
<i>Ryzyko Średnio niskie</i> →	Ryzyko mniej znaczące
<i>Ryzyko Średnio wysokie</i> →	Ryzyko umiarkowanie znaczące
<i>Ryzyko Wysokie</i> →	Ryzyko znaczące
<i>Ryzyko Ultra/bardzo wysokie</i> →	Ryzyko bardzo znaczące